

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

НУБІП України

ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

УДК: 378.147.018.43:37.017

НУБІП України

ПОГОДЖЕНО ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Декан гуманітарно-педагогічного

Завідувач кафедри

факультету

педагогіки

НУБІП України

С. М. Савицька Р. В. Сопівник

« » 2021 р. « » 2021 р.

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

НУБІП України

на тему: «Особливості організації виховної роботи у закладі вищої освіти
в умовах дистанційного навчання»

Спеціальність:

011 «Освітні, педагогічні науки»

Освітня програма:

«Педагогіка вищої школи»

Орієнтація освітньої програми: «Освітньо-професійна»

НУБІП України

Керівник магістерської роботи
канд. пед. н. Гоичарук О. М.

Виконав Шутка В. Я.

НУБІП України

КИЇВ – 2021

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Гуманітарно-педагогічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри педагогіки
д.п.н., доцент Р. В. Сошвіник
« » _____ 2021 року

З А В Д А Н Н Я

ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ СТУДЕНТУ

Шутка Володимир Ярославич

Спеціальність: 011 «Освітні, педагогічні науки»
Освітня програма: «Педагогіка вищої школи»
Орієнтація освітньої програми: «Освітньо-професійна»

Тема магістерської роботи: «Особливості організації виховної роботи у закладі вищої освіти в умовах дистанційного навчання».

Затверджена наказом ректора НУБіП України від 22 червня 2021 року № 1002 «С».
Термін подання завершеної роботи на кафедру « 15 » листопада 2021 року.

Вихідні дані до магістерської роботи: Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положення про підготовку і захист магістерської роботи у Національному університеті біоресурсів і природокористування України», посібники, словники, довідники, методична наукова література щодо теми дослідження.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Розкрити підходи до організації системи виховної роботи у закладах вищої освіти.
2. Охарактеризувати особливості реалізації виховного процесу в закладах вищої освіти в умовах дистанційного навчання.
3. Проаналізувати досвід виховної роботи в умовах дистанційного навчання у Національному університеті біоресурсів і природокористування України.
4. Розробити методичні рекомендації наставникам академічних груп щодо організації виховної роботи у закладі вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

Дата видачі завдання: 30.09.2020 р.

Керівник магістерської роботи _____ Гончарук О.М.

Завдання прийняв до виконання _____ Шутка В. Я.

РЕФЕРАТ

У магістерській роботі висвітлена актуальність теми особливостей організації виховної роботи у закладі вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 позицій) та 3 додатків. У роботі є 4 рисунки та 1 таблиця.

Теоретичний аналіз наукових джерел засвідчив необхідність аналізу організації виховної роботи в умовах дистанційного навчання у закладах вищої освіти, а також розробки методичних рекомендацій для наставників академічних груп щодо проведення виховних заходів в онлайн режимі.

Визначено, що карантинні обмеження, викликані пандемією COVID-19, зробили значний вплив на звичний режим усіх учасників освітнього процесу. І студенти, і викладачі вимушені були перейти на зовсім новий формат навчання та спілкування. Перед наставниками академічних груп постало завдання за допомогою інструментів дистанційного навчання систематично проводити моніторинг успішності студентів, підвищувати культуру поведінки молоді в соціальних мережах тощо, формувати навички протиепідеміологічної культури та стійку систему морально-духовних цінностей в сучасних реаліях.

Проаналізовано досвід організації виховної роботи в умовах дистанційного навчання в Національному університеті біоресурсів і природокористування України, де, не зважаючи на усі труднощі та перестороги щодо організації освітнього процесу в умовах карантинних обмежень, виховний процес студентської молоді продовжив своє функціонування завдяки злагоджені, продуманій та конструктивній роботі керівництва університету разом із наставниками академічних груп здобувачів освіти.

За результатами проведеного опитування серед здобувачів освіти та наставників академічних груп, нам вдалося виявити протиріччя між

необхідності нині працювати в режимі дистанційного навчання та неготовності значної кількості науково-педагогічних працівників, які виконують функції наставництва, та, безпосередньо студентів НУБіП

України, більша половина яких є вихідцями із сільської місцевості з неналагодженою мережею Інтернет, до такого формату роботи.

Аналіз результатів дозволив розробити ряд методичних рекомендацій щодо удосконалення реалізації виховної роботи в умовах дистанційного навчання. Зокрема, наставникам академічних груп запропонований перелік

безкоштовних платформ для навчання освітян; чітко окреслені етапи

планування виховної роботи; охарактеризовані рекомендації щодо ефективного проведення виховних годин в онлайн режимі, а також запропоновані оригінальні форми та методи виховної роботи у період

дистанційного навчання.

Результати можуть бути використані при плануванні та реалізації виховної роботи у закладах вищої освіти; для створення плану заходів виховної роботи наставників академічних груп студентів в умовах

дистанційного навчання.

НУБіП України

НУБіП України

НУБіП України

Ключові слова: заклад вищої освіти, освітній процес, система виховної роботи у вищій школі, наставник академічної групи, форми організації виховання, методи виховання, дистанційна форма здобуття освіти.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Список публікацій, у яких опубліковано основні результати дослідження:

1. Шутка В. Я., Гончарук О. М. Особливості організації виховної роботи у закладі вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

III Міжнародна науково-практична конференція «Topical issues of modern science, society and education», Харків. 3-5 жовтня, 2021. (Додаток 1)

<https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2021/10/TOPICAL-ISSUES-OF-MODERN-SCIENCE-SOCIETY-AND-EDUCATION-3-5.10.21.pdf>

ЗМІСТ

ВСТУП..... 8

**РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У
ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО
НАВЧАННЯ**

1.1. Форми та методи виховної роботи у закладах вищої освіти та
особливості їх використання в умовах дистанційного навчання 11

1.2. Основні завдання і напрями виховної роботи у закладі вищої освіти... 18

Висновки до розділу 1 24

**РОЗДІЛ 2. СУБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНА ВЗАЄМОДІЯ УЧАСНИКІВ
ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ВИЩОЇ ШКОЛИ**

2.1. Студент як суб'єкт виховного процесу 27

2.2. Наставник академічної групи як суб'єкт виховного процесу 33

Висновки до розділу 2 41

**РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ЗАКЛАДАХ
ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

3.1. Досвід реалізації виховної роботи в умовах дистанційного навчання
у Національному університеті біоресурсів і природокористування
України..... 43

3.2. Методичні рекомендації наставникам академічних груп щодо
організації виховної роботи у закладі вищої освіти в умовах
дистанційного навчання 52

Висновки до розділу 3 63

ВИСНОВКИ..... 64

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... 67

ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність. Однією з найбільш актуальних проблем у педагогічній теорії та практиці є проблема організації виховного процесу у закладі вищої освіти. Використання новітніх технологій виховання суттєво впливає на формування у закладах вищої школи комфортного гуманізованого середовища як основної складової особистісно-професійного розвитку майбутніх спеціалістів та сприяє їх повноцінній самореалізації у професійному та особистісному становленні [19, 3].

У сучасних умовах карантинних обмежень, заклади вищої освіти вимушені перейти до дистанційної форми роботи, що передбачає реалізацію навчального процесу завдяки інформаційно-освітнім технологіям та системам комунікацій. Поряд із цим, виховний процес студентської молоді повинен відповідати тим потребам, які склалися у суспільстві на даному етапі.

В контексті цього, виникає велика необхідність серед освітян у пошуку інноваційних шляхів якісного вдосконалення виховання студентської молоді, адже особливістю діяльності сучасних закладів вищої освіти є підготовки не лише висококваліфікованих працівників у відповідній галузі, але й виховання всебічно та гармонійно розвиненої особистості зі сформованими моральними якостями, соціальними навичками, належним рівнем фізичної підготовки та моральної стійкості, що є невід'ємними складовими забезпечення успіху професійної реалізації.

У сучасній педагогічній науці проблема виховання молодого покоління у закладах вищої освіти досліджується вченими у різних напрямках, зокрема: виховання особистості майбутнього фахівця (С. Ніколаєнко, Р. Сопівник, І. Сопівник, Г. Шевченко та ін.), формування цінностей здоров'язбереження молодого покоління (О. Гончарук, Н. Завидівська, Н. Башавець, А. Осіпцов, О. Богінч та ін.), підвищення виховного потенціалу середовища (Т. Алексєнко, О. Безпалько, В. Бочарова, І. Зверева та ін.), питання

формування гуманістичних цінностей (А. Андрущико, І. Бех, М. Боришевський, О. Вишневецький, І. Зязюн, В. Кремінь та ін.).

Однак дані наукові дослідження не охоплюють проблему реалізації виховного процесу у вищій школі в умовах дистанційного навчання, адже сучасні виклики постійно вимагають оновлення змісту виховної роботи та креативного підходу педагогів під час використання комунікаційного програмного забезпечення у процесі виховання студентської молоді.

Соціальна значущість проблеми виховання студентської молоді в умовах дистанційного навчання, необхідність удосконалення виховного процесу шляхом розробки та творчого оновлення методик проведення виховних годин у закладах вищої освіти України зумовили вибір теми дослідження – *«Особливості організації виховної роботи у закладі вищої освіти в умовах дистанційного навчання»*.

Мета дослідження – розкрити теоретичні аспекти та розробити методичні рекомендації наставникам академічних груп щодо організації виховної роботи у закладі вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

Об'єкт дослідження – виховна робота у закладі вищої освіти.

Предмет дослідження – особливості організації виховної роботи у закладі вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

З окресленої мети дослідження визначено наступні завдання:

1. Розкрити підходи до організації системи виховної роботи у закладах вищої освіти.
2. Охарактеризувати особливості реалізації виховного процесу в закладах вищої освіти в умовах дистанційного навчання.
3. Проаналізувати досвід виховної роботи в умовах дистанційного навчання у Національному університеті біоресурсів і природокористування України.
4. Розробити методичні рекомендації наставникам академічних груп щодо організації виховної роботи у закладі вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

Для досягнення мети та виконання поставлених завдань було використано наступні методи:

- *теоретичні* (вивчення та аналіз наукової літератури з проблеми дослідження; синтез, порівняння, систематизація, узагальнення, спрямовані на обґрунтування теоретичних положень дослідження);
- *емпіричні* (проведення індивідуальних та групових бесід, анкетування, вивчення планів та звітів виховної роботи наставників академічних груп, спостереження).

Наукова новизна дослідження: розроблено та обґрунтовано методичні рекомендації щодо виховної роботи наставника академічної групи в умовах дистанційного навчання.

Практичне значення: результати можуть бути використані при плануванні та реалізації виховної роботи у закладах вищої освіти; для створення плану заходів виховної роботи наставників академічних груп студентів в умовах дистанційного навчання.

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, додатків і списку використаних джерел (60 найменувань). Основний зміст роботи викладено на 72 сторінках. У роботі є 1 таблиця, 4 рисунки.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

1.1. Основні завдання і напрями виховної роботи у закладі вищої освіти

Велична мета сучасного виховання – зробити справедливість та любов стрижнем нашого життя, вимагає надзвичайних зусиль науковців й педагогів-практиків. Саме від цілісно розвиненої особистості залежатиме чи здолає вона нинішню глобальну кризу, зважаючи на те, що у своїй основі вона є психодуховною [2, 17].

Сучасна освітньо-виховна програма закладів вищої освіти, соціальне замовлення української держави та сучасні реалії життя зумовлюють процес формування та становлення молоді людини як професійно освіченої, культурно вихованої, духовної та гуманної, рішучої, а також відповідальної за власні дії особистості. У зв'язку з цим, актуальним на сьогодні є такий аспект виховання, як гуманістичний, що передбачає формування гуманної сфери особистості [4, 18].

Сучасний етап розвитку суспільства розкриває широкі можливості для оновлення змісту освіти, що дає змогу формувати духовно багате покоління людей та обумовлює новий підхід до виховання студентської молоді. У зв'язку з цим, виникає соціальна потреба у формуванні креативної особистості майбутнього фахівця, який вирішує не лише щоденні, а й масштабні завдання, що забезпечуватимуть прогрес нації. Реалізація вище зазначених завдань здійснюється за відповідними напрямками виховання [19, 17].

На сьогодні основною метою виховної роботи у закладі вищої освіти є формування гармонійно розвиненої, соціально активної, національно свідомої особистості, професійно-грамотного, творчого фахівця, що поєднує в собі високі духовні і моральні якості, професійну компетентність, здатність

самостійно та нестандартно мислити, приймати самостійні рішення, швидко адаптуватись у складних обставинах суспільного й особистого життя.

Досягнути вище означену мету виховання можливо через реалізацію наступних завдань:

➤ забезпечити умови для повноцінної самореалізації особистості здобувача освіти відповідно до його здібностей, потреб, вподобань та інтересів;

➤ формувати у студентів основи загальнолюдської та народної моралі, культури поведінки, готовності жити за принципами гуманізму;

➤ виховувати любов до рідної землі, родини, свого народу, Батьківщини, формувати національної свідомості, шанувати національні традиції та звичаї;

➤ виховувати повагу до Конституції, державних символів України, формувати глибоке усвідомлення взаємозв'язку між ідеями свободи, правами особистості та її громадянською відповідальністю;

➤ розвивати естетичні потреби, почуття, художні здібності вихованців, їх готовності жити за законами краси;

➤ розвивати потребу у здоров'язбереженні, формувати культуру здоров'язбережувальної поведінки через відповідальне ставлення до власного здоров'я як найбільшої життєвої цінності;

➤ виховувати у студентів свідоме ставлення до своїх професійних обов'язків як вищої цінності людини й суспільства, формувати готовність до праці в умовах ринкової економіки [19, 9-10].

Реалізація мети та означених завдань виховного процесу зумовлює необхідність врахування об'єктивних закономірностей його перебігу та взаємодії системи чинників, які його спричинюють.

У процесі виховання особливо важливо дотримуватись наступних закономірностей, а саме:

➤ органічний зв'язок виховання із суспільними потребами та умовами виховання;

НУБІП УКРАЇНИ

➤ взаємодія у виховному процесі всієї сукупності різноманітних чинників;

➤ опора у виховному процесі на позитивні якості вихованця,

стимулювання його активності та формування позитивних емоцій від досягнутих бажаних результатів;

НУБІП УКРАЇНИ

➤ результати виховання залежать від виховного впливу на внутрішній світ студента, його духовну та емоційну сфери;

➤ провідними чинниками у вихованні є діяльність та спілкування.

Виховання – це цілеспрямований процес, що передбачає відповідність

НУБІП УКРАЇНИ

змісту і методів конкретній меті. Напрямок виховання визначає єдність змісту та мети. У педагогічній науці розрізняють багато напрямів виховання, зокрема: розумове, моральне, екологічне, естетичне, національно-патріотичне, правове, фізичне, трудове тощо в їх нерозривному зв'язку,

взаємозалежності та взаємозумовленості. Виховний процес як в цілому, так і в межах відповідного напрямку може бути реалізований на рівні соціуму, соціальних інститутів, певних соціальних груп, міжособистісному та внутрішньоособистісному у формі самовиховання.

НУБІП УКРАЇНИ

Сучасний період розвитку суспільства обумовлює новий підхід у вихованні студентської молоді. Виникає гостра соціальна потреба у формуванні творчої особистості майбутнього фахівця для вирішення певних завдань, що забезпечують не лише виживання, а прогрес усієї нації.

Реалізація окреслених завдань здійснюється за напрямами виховання.

НУБІП УКРАЇНИ

Розумове виховання – цілеспрямована діяльність педагогів з розвитку розумових сил та мислення студентів, формування культури розумової праці. Мета розумового виховання – забезпечити засвоєння здобувачами освіти

основ наук, розвиток їх пізнавальних здібностей та формування на даній основі наукового світогляду, адже освічена людина повинна володіти

НУБІП УКРАЇНИ

основами наук, техніки, мистецтва та культури. Ці знання мають бути систематизовані та постійно поповнюватися. У процесі розумового виховання студент вчиться мислити, аналізувати, формулювати власну думку

та аргументовано її доводити. Оволодіння основними мисленнєвими операціями (аналіз, синтез, порівняння, систематизація, класифікація тощо) сприяє швидкому становленню студента як молодого науковця.

Моральне виховання – виховна діяльність, яка має на меті сформувати стійкі моральні якості, потреби, почуття, навички та звички поведінки на основі засвоєних ідеалів, норм та принципів моралі, участь у практичній діяльності. У процесі морального виховання формуються національні, громадянські, сімейні цінності, формуються патріотичні почуття та національна свідомість. К. Д. Ушинський писав: «Є лише одна загальна для всіх природжена схильність, на яку завжди може розраховувати виховання: це те, що ми зevamo народність. Як немає людини без самолюбства, так немає людини без любові до батьківщини, і ця любов дає вихованню ключ до серця людини і могутню опору для боротьби з її поганими природними, особистими, сімейними і родовими нахилами. Звертаючись до народності, виховання завжди знайде відповідь і допомогу в живому і сильному почутті людини, яке впливає багато сильніше за переконання, сприйняття тільки розумом, або за звичку, вкорінену страхом покарань. У лиходія, в якого погасли всі благородні людські почуття, можна ще дошукатися іскри любові до батьківщини: поля батьківщини, її мова, її перекази і життя ніколи не втрачають незагненної влади над серцем людини. Є приклади ненависті до батьківщини, але скільки любові буває іноді в цій ненависті!».

Естетичне виховання – це діяльність, яка спрямована на формування у студентів здатності сприймати та перетворювати дійсність за законами краси в усіх сферах діяльності, вміння емоційно переживати, отримувати насолоду від сприйняття прекрасних, довершених об'єктів. Також у процесі реалізації естетичного виховання важливо навчити студентську молодь працювати та спілкуватися з іншими красиво, толерантно та з повагою. Формування естетичної культури студентів відбувається як у процесі навчання (під час вивчення історії, філософії, естетики, соціології, культурології тощо), так і в позанавчальний час. Найбільшою мірою виховний вплив реалізується через

участь студентів у гуртках художньої самодіяльності, відвідуванні театрів, музеїв, виставок, у результаті зустрічей з діячами літератури та мистецтва, організації творчих вечорів тощо. Важливу роль в естетичному вихованні відіграють фольклор, декоративно-прикладне мистецтво та архітектура [19, 21-22].

Правове виховання – виховна діяльність, спрямована на формування правової свідомості, навичок і звичок правомірної поведінки здобувачів освіти. Прилучення студентської молоді до правової культури збагачує її духовне життя, а знання нею своїх прав та обов'язків розширює можливості самореалізації. Правове виховання зміцнює життєву позицію, підвищує громадянську активність, загострює почуття непримирності до негативних явищ [44].

Національно-патріотичне виховання – це діяльність, спрямована на формування національної свідомості особистості студента, що проявляється в його емоційно-ціннісному ставленні до історичного героїчного минулого свого народу, національній ідентифікації та прагненні до етнічного самозбереження. Дана діяльність передбачає також і формування у здобувачів освіти поваги та любові до Батьківщини, готовності завжди її захищати, примножувати особистою працею, максимально сприяти вивченню, а також досконалому оволодінню державною мовою. Національна система виховання ґрунтується на засадах родинного виховання, народної педагогіки, наукової педагогічної думки, що ввібрали в себе надбання національної виховної мудрості [19, 20]. Патріотичне виховання є складником громадської діяльності закладу вищої освіти, систематичною та цілеспрямованою діяльністю органів державної влади та громадських організацій з питань формування у студентської молоді високої патріотичної свідомості, почуття любові до рідної країни, готовності виконувати громадянські та конституційні обов'язки [20, 62-63].

Фізичне виховання – це виховна діяльність, яка спрямована на виховання відповідального ставлення студентів до власного здоров'я та

здоров'я інших, а також формування у них навичок збереження й зміцнення фізичного та психічного здоров'я, навичок здоров'язбереження, профілактику адиктивної поведінки. Основною метою фізичного виховання є

розвиток та зміцнення здоров'я здобувачів освіти, утвердження активного способу життя, вироблення вмінь самостійно використовувати форми та методи фізичної культури в процесі своєї життєдіяльності. Фізичне виховання реалізовується на заняттях із фізичної культури, через участь студентської молоді у роботі спортивних секцій, у процесі спортивних змагань, ігор, конкурсів, спартакіад, туристичних походів тощо та на виховних годинах наставників академічних груп [19, 21].

Екологічне виховання – систематична педагогічна діяльність, яка спрямована на розвиток у вихованців екологічної культури. Екологічне

виховання передбачає формування в людини уважного ставлення до проблем навколишнього середовища, дбайливого – до природи, історичних пам'яток та необхідності їх збереження. Турбота про природні багатства, бережливе використання природних ресурсів – найважливіші задачі екологічного виховання, тому майбутній фахівець як учасник науково-технічного прогресу має бути провідною фігурою у природозбережувальній роботі, розвивати свою екологічну культуру; формувати навички прийняття управлінських рішень тощо [28, 220].

Професійне виховання – це діяльність, спрямована на формування у студентів професійної самосвідомості, ерудиції та компетенції; здатності ставити завдання в визначених сферах професійної діяльності й творчо їх вирішувати [19, 22]. Завданням професійного виховання є формування у студента «професійної спрямованості, любові та інтересу до обраного фаху, розуміння загальновідомого сенсу професійної праці й водночас його значущості для себе особисто, свідомого творчого ставлення до професійної діяльності, специфічної професійної поведінки, індивідуального стилю, професійної етики майстерності, зрілості, професійної стійкості та надійності [11, 16-17]».

Інтеграція вищої освіти в Європейське співтовариство сформувало основну ідею виховної роботи у закладах вищої освіти, яка полягає у вихованні майбутнього фахівця не лише громадянином своєї країни, але й

«громадянином світу». Саме тому закладам вищої освіти необхідно реалізовувати зміст виховної роботи у відповідності до таких ключових напрямків, як:

- ціннісне ставлення до себе;
- ціннісне ставлення до сім'ї, родини, оточуючих;
- ціннісне ставлення особистості до суспільства і держави;
- ціннісне ставлення до праці; ціннісне ставлення до природи;
- ціннісне ставлення до культури й мистецтва.

Все це переконливо доводить, що проблема формування особистості майбутнього фахівця є надзвичайно актуальною й нелегкою і вимагає конструктивного її вирішення [51, 8]. Педагоги повинні володіти складними вміннями створювати духовний світ особистості здобувача освіти. Це означає опанування такою виховною технікою, за якої стане можливим поширення цінностей справедливості та любові на увесь спосіб життя вихованця. Така життєва ситуація стане можливою за умови, коли згадані цінності до однієї людини стануть для викладача вираженням всезагального благостремління [2, 24].

Таким чином, з активним переходом до постіндустріального, інформаційного суспільства змінилися напрями виховання, які визначають цінність людини як особистості, її право на свободу, щастя, розвиток та прояв своїх здібностей [43, 3]. Серед ключових напрямів виховання в сучасній вищій школі можна виділити наступні: національний, який передбачає громадянське й патріотичне виховання, та гуманістичний, що спрямований на всебічний розвиток людини й поєднує такі напрями виховання, як розумове, правове, естетичне, моральне, професійне (трудове), екологічне та фізичне тощо.

1.2. **Форми та методи виховної роботи у закладах вищої освіти та особливості їх використання в умовах дистанційного навчання**

Сучасні умови диктують нові зміни у сферах суспільного життя, де основною тенденцією в освітньому процесі стало застосування дистанційного навчання як потужної альтернативи звичним формам [57; 60]. Освіта онлайн є перспективною сферою розвитку, користується популярністю, масовістю та прихильністю серед студентів [23]. Дистанційна форма здобуття освіти визначена законодавством давно, однак особливого значення дистанційному навчанню надав виклик, спричинений вірусним захворюванням COVID-19, що стало перешкодою для звичного режиму комунікації в освітньому процесі [56]. Поряд із цим, актуальним напрямком дослідження стало вивчення проблемних питань виховної роботи в умовах дистанційного навчання. Потребують детального вивчення сучасні підходи, форми та методи, що застосовуються у виховному процесі студентської молоді.

Швидкий розвиток сприяє осучасненню сучасної системи освіти. Дистанційна освіта сьогодні – це розгалужена система передачі знань на відстані за рахунок різних засобів та технологій, що сприяє отриманню студентами необхідної інформації для використання у практичній діяльності [17]. Основою даної форми здобуття освіти є керована самостійна робота студентів та широке застосування в освітньому процесі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Основною метою дистанційного навчання студентів є виховання особистості, що має бажання і здатність до спілкування, навчання та самоосвіти [15, 17].

Розглянемо спочатку в цілому поняття виховання, його принципи, закономірності, методи та форми у закладах вищої освіти.

Особливість виховного процесу в закладах вищої освіти полягає в тому, що він передбачає формування у здобувачів освіти професійної спрямованості та основ професійної етики. Організуючи виховний процес, важливо пам'ятати про умови ефективності його результатів, зокрема:

➤ формування моральних рис особистості відбувається у процесі діяльності людини та її міжособистісної взаємодії;

➤ співвідношення зовнішніх впливів та індивідуальних особливостей особистості;

➤ знання джерел і рушійних сил професійного та життєвого самовизначення особистості студента.

До структурних елементів процесу виховання відноситься мета виховання; його завдання; зміст, форми, методи та засоби виховання, результати та способи їх коригування.

У сучасному суспільстві ідеалом виховання є гармонійно розвинена, високосвічена, соціально активна та національно свідома людина, що наділена глибокою громадянською відповідальністю, має високі духовні якості, родинні та патріотичні почуття, а також є носієм кращих надбань

національної та світової культури, що здатна до саморозвитку та самовдосконалення [19, 8].

Головною метою національного виховання є набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних взаємин, формування у молоді рис громадянина української держави, розвиненої духовності, правової, моральної, художньо-естетичної, трудової та екологічної культури.

Мета національного виховання конкретизується через систему виховних завдань не лише закладів освіти, але й усього суспільства в цілому.

Пріоритетним завданням усієї системи виховання в Україні визначено виховання громадянина.

Важливість формування у студентів патріотичних якостей підкреслюється у Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 рр., затвердженій Указом Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019. У документі зазначається, що: «В Україні національно-патріотичне виховання є одним із пріоритетних напрямів діяльності держави

Н та суспільства щодо розвитку національної свідомості на основі суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність), формування у громадян почуття патріотизму, поваги до

Конституції і законів України, соціальної активності та відповідальності за доручені державні та громадські справи, готовності до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, сповідування європейських цінностей» [52].

Формування ціннісних орієнтирів і громадянської самосвідомості здійснюється на прикладах героїчної боротьби Українського народу за утвердження суверенітету власної держави, ідеалів свободи, соборності, успадкованих, зокрема, від княжої доби, українських козаків, Українських Січових Стрільців, армій Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки, учасників антибільшовицьких

селянських повстань, загонів Карпатської Січі, Української повстанської армії, українців-повстанців у сталінських концтаборах, учасників дисидентського руху. Також національно-патріотичне виховання має

здійснюватися на прикладах мужності та героїзму учасників революційних подій в Україні у 2004, 2013 - 2014 років, Героїв Небесної Сотні, учасників антитерористичної операції та операції об'єднаних сил у Донецькій та Луганській областях, спротиву окупації та анексії Автономної Республіки Крим Російською Федерацією [52].

Серед принципів, які становлять основу виховання студентської молоді,

виокремлюють наступні:

➤ принцип гуманізму та толерантності, що передбачає повагу до студентів, їх цінностей, переконань, політичних симпатій, а також релігійних уподобань;

➤ принцип урахування індивідуальних нахилів та здібностей студентів, рівня їх розвитку, як інтелектуального, так і загальнокультурного, своєрідності курсу навчання й майбутнього фаху;

➤ *принцип партнерства*, що передбачає співпрацю між студентами та викладачами у вирішенні питань навчання, дозвілля, побуту тощо, постійне використання можливостей органів студентського самоврядування у підтримці та стимулюванні студентських ініціатив;

➤ *принцип єдності навчання, виховання та науково-дослідної роботи*, що втілюється у добросовісному виконанні кожним здобувачем освіти своїх функціональних обов'язків та громадських доручень, участь у науково-дослідній роботі, а також громадському житті групи, факультету, та університету загалом;

➤ *принцип цілісності та системності виховного впливу* на студентів усіх учасників освітнього процесу (деканату, кафедр, інших структурних підрозділів, викладачів, органів студентського самоврядування, студентських рад гуртожитків);

➤ *принцип пріоритету загальнолюдських цінностей*, їх органічне поєднання з національними цінностями [19, 15].
За даними наукових досліджень, процес становлення студента як фахівця складається з декількох етапів:

- ✓ усвідомлення соціальної ролі праці майбутнього фахівця відповідної галузі;
- ✓ сприйняття усіх вимог професії;
- ✓ усвідомлене пред'явлення цих вимог до себе;
- ✓ самовиховання та саморозвиток необхідних якостей, що необхідні для моделювання особистості професіонала;
- ✓ самореалізація у творчій діяльності.

Професійне становлення майбутнього фахівця відбувається у процесі його активного включення у всі види діяльності закладу вищої освіти: виховну, навчальну, наукову, поза аудиторну, а також громадську. Ефективність результатів виховного процесу залежить від сукупності педагогічних умов, серед яких особливо важливим є співвідношення позиції особистості та системи педагогічних впливів [19, 16].

Однією з основних категорій педагогіки як науки є виховання. Виховання розглядають як соціально-педагогічне явище, передачу підростаючому поколінню та індивідуальне засвоєння ним досвіду, що відображений у досягненнях людської культури. З цією метою функціонує спеціально організована мережа навчально-виховних закладів. Розглядаючи

дане поняття, ми співвідносимо його з конкретною практичною діяльністю педагога, з його виховною роботою, яку він щодня проводить з учнями.

Виховання – це процес цілеспрямованого впливу на особистість студента, з метою формування його системи поглядів, ціннісних орієнтацій та поведінкових якостей як свідомого громадянина незалежної України [26, 7].

Виховання як педагогічна діяльність розглядається як організація середовища та створення оптимальних умов для самовиховання здобувачів

освіти. Відповідно до теорії виховання, виховний процес охоплює процес виховного впливу, процес прийняття його особистістю та процес самовиховання, що виникає в процесі. З процесуальної сторони, поняття

виховної роботи відображає діяльність науково-педагогічних працівників, наставників академічних груп, батьків здобувачів освіти щодо здійснення

формування певних рис особистості вихованців, з урахуванням індивідуальних особливостей кожного, та характеризує безпосереднє

планування, організацію та проведення тих чи інших виховних заходів у відповідному закладі освіти, академічній групі тощо.

Аналіз педагогічної теорії та практики дозволяє визначити поняття виховної системи закладу освіти як спосіб життя колективу класу чи групи,

усі складові компоненти якого відмовідають визначеній меті та забезпечують у процесі свого функціонування отримання бажаного результату

визначення особливостей розвитку й моральних якостей особистості [26, 8].

Виховання як цілеспрямований процес формування особистості здійснюється за допомогою системи різноманітних методів.

У педагогічній науці метод виховання розуміють як шлях досягнення поставленої мети, сукупність способів цілеспрямованого впливу на

свідомість, волю, почуття, поведінку студентів, їх корекцію та удосконалення з метою вироблення у них визначених метою виховання якостей [19, 24].

У педагогічній науці розрізняють такі групи методів:

1. *Методи формування свідомості особистості*: бесіда, лекція, диспут, дискусія, переконання, навіювання, приклад, пояснення.

2. *Методи організації діяльності, спілкування, формування позитивного досвіду суспільної поведінки*: педагогічна вимога, громадська думка, довіра, привчання, вправи (тренування), створення виховних ситуацій, прогнозування.

3. *Методи стимулювання діяльності й поведінки*: змагання, заохочення, покарання.

4. *Методи контролю, самоконтролю, самооцінки діяльності та поведінки*: спостереження, бесіда, опитування (анкетне, усне), тести, педагогічний експеримент, аналіз результатів діяльності, самопізнання, самоаналіз, самооцінювання, самоконтроль, саморегуляція [19].

Вибір методів виховання залежить від ряду факторів, зокрема:

- цілей та завдань виховання;
- змісту виховання;
- необхідності застосування системи методів;
- врахування індивідуальних особливостей студентів;
- особливостей умов виховання (матеріально-технічні, санітарно-гігієнічні, психофізіологічні, мікроклімат колективу, стиль педагогічного керівництва тощо);
- використання засобів виховання;
- рівня педагогічної майстерності наставника академічної групи.

Форма виховання – це зовнішнє вираження процесу виховання.

У виховному процесі використовують масові, групові та індивідуальні форми його організації.

Масові форми виховної роботи. До масових форм організації виховної роботи належать тематичний вечір, вечір запитань та відповідей,

конференція, тиждень кафедри, зустрічі з видатними людьми, огляд, конкурс, туристичний похід, фестиваль, виставка творчих робіт тощо.

Групові форми виховної роботи. До цих форм належать кураторська година, гурток художньої самодіяльності, ведення інформативної сторінки у соціальних мережах, похід, екскурсія.

Індивідуальні форми виховної роботи передбачають вивчення індивідуальних особливостей студентів. Початком індивідуальної виховної роботи має бути встановлення щирих, доброзичливих стосунків. Зробити це часом нелегко, оскільки здобувачі освіти нерідко не довіряють викладачам.

Велике значення при цьому має авторитет науково-педагогічного працівника (наставника), його знання психології особистості, вміння швидко орієнтуватися в ситуації, передбачати наслідки своїх педагогічних впливів [19, 40-43].

Сучасний передовий педагогічний досвід розкриває оригінальні форми і методи виховання в умовах дистанційного навчання, зокрема:

➤ *Проекти та презентації.* Дистанційне навчання розкриває можливості опанування різноманітними інтерактивними методами з використанням мультимедійних технологій. Студентам пропонують виступити у ролі наставника групи і створити навчально-виховну презентацію за однією із проблемних тем виховання.

➤ *Віртуальне відвідування музеїв України та світу, які відкрили свої* доступи до екскурсій в онлайн режимі.

➤ *Інтерв'ю.* Проведення інтерв'ю студентів з членами своєї родини на задану актуальну тему, або ж наставник запросить до бесіди фахівця в певній галузі, знану публічну людину тощо у прямому ефірі під час відео-конференції.

➤ *Квест.* Для прикладу «Знайди у себе дома 10 речей, що пов'язані з українською символікою».

➤ *Знахідка.* Завдання для студентів – знайти в мережі оригінальну інформацію для проведення виховного заходу на тематику патріотичного напрямку.

➤ *Проект «Допоможи молодшому»,* під час якого студенти у формі презентації чи відеороликів мають пояснити своїм молодшим братикам чи сестричкам, що сьогодні відбувається у світі і чому так важливо дотримуватись санітарно-гігієнічних вимог під час карантину.

➤ *Вікторина у VIBER.* За допомогою одного з найзручніших додатків для швидкого зв'язку, можливо проводити соціологічні опитування.

Таким чином, пандемія COVID-19 зробила значний вплив на звичний режим усіх учасників освітнього процесу. І студенти, і викладачі вимушені були перейти на зовсім новий формат навчання та спілкування. Перед

наставниками академічних груп постало завдання за допомогою інструментів

дистанційного навчання систематично проводити моніторинг успішності студентів, підвищувати культуру поведінки молоді в соціальних мережах тощо, формувати навички протиепідеміологічної культури та стійку систему

морально-духовних цінностей в сучасних реаліях [8]. Використання у

виховних заходах інструментів дистанційної освіти дозволить сформувати

пізнавальний інтерес, інформаційну культуру, забезпечити високий рівень наочності, продуктивний процес взаємодії між учасниками освітнього процесу.

Висновки до розділу 1.

Сучасний період розвитку суспільства обумовлює новий підхід у вихованні студентської молоді. Виникає гостра соціальна потреба у формуванні творчої особистості майбутнього фахівця для вирішення певних завдань, що забезпечують не лише виживання, а прогрес усієї нації. Реалізація окреслених завдань здійснюється за напрямками виховання (розумове, моральне, трудове, фізичне, професійне, екологічне, національно-патріотичне, правове та ін.).

Інформатизація суспільства є основним фактором розвитку освітнього середовища, в якій система дистанційного навчання стає однією з структур безперервного формування знань без обмежень за віком і ступенем підготовки здобувача освіти, а також без урахування територіальної локації розташування будь-якого закладу освіти.

До цієї системи непередбачуваних умов, які виникли під час введення карантинних обмежень, змушений підлаштуватися і виховний процес у закладах вищої освіти. І студенти, і викладачі вимушені були перейти на зовсім новий формат навчання та спілкування. Перед наставниками академічних груп постало завдання за допомогою інструментів дистанційного навчання систематично проводити моніторинг успішності студентів, підвищувати культуру поведінки молоді в соціальних мережах тощо, формувати навички протиепідеміологічної культури та стійку систему морально-духовних цінностей в сучасних реаліях.

Основою даної форми здобуття освіти є керована самостійна робота студентів та широке застосування в освітньому процесі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Основною метою дистанційного навчання студентів є виховання особистості, що має бажання і здатність до спілкування, навчання та самоосвіти

РОЗДІЛ 2. СУБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНА ВЗАЄМОДІЯ УЧАСНИКІВ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ВИЩОЇ ШКОЛИ

2.1. Студент як суб'єкт виховного процесу

У сучасних наукових педагогічних дослідженнях не має єдиного визначення поняття «студентство». Причиною цього є велика зацікавленість науковців до цієї соціальної групи, що пояснюється необхідністю підвищення якості підготовки спеціалістів для країни, в якій активно відбувається процес інтеграції вищої освіти до загальноєвропейського освітнього простору [12, 40]. У перекладі з латинської «студент» означає «ретельно працюючий», «такий, що займається» [9].

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», студент – це особа, зарахована до закладу вищої освіти, з метою здобуття вищої освіти ступеня молодшого бакалавра, бакалавра чи магістра [21].

На думку Р. Карелової, «кожен віковий період характеризується своїми особливостями, що повинні бути враховані при моделюванні системи педагогічних процесів. Це необхідно для вибору засобів накопичення суб'єктного досвіду студентів, що дозволяє формувати готовність майбутніх фахівців до професійної мобільності» [24]. Цьому сприяє система організації освітнього середовища, обумовлене особливістю організацією життя та діяльності сучасної студентської молоді [22, 78].

Студентський вік, як і будь-який інший період життєвого циклу людини, має свою неповторну специфіку. Так, ще К. Д. Ушинський зазначав період від 16 до 22-23 років "наймицнішим", акцентуючи на тому, що саме тут визначається спрямованість у способі думок людини і в її характері. На думку Б. Г. Анан'єва, що зробив значний внесок у вивчення студентства, "перетворення мотивації, всієї системи ціннісних орієнтацій, з одного боку, інтенсивне формування спеціальних здібностей у зв'язку з професіоналізацією, з іншого – виділяють цей вік як центральний період формування характеру та інтелекту". [49].

Нам імпонує наступне трактування науковців: «студентство – це особлива соціальна група, що формується з різних соціальних утворень суспільства й характеризується особливими умовами життя, праці, побуту, особливою суспільною поведінкою й психологією, для якої набуття знань і підготовка себе для майбутньої роботи у суспільному виробництві, науці й культурі є головним і здебільшого єдиним заняттям» [19, 69].

Студентський вік є особливим періодом у житті людини, адже складає швидше початкову ланку в системі зрілих вікових періодів, аніж завершальну в системі періодів дитячого розвитку. Із соціально-психологічної точки зору, студентство, на відміну від інших груп населення, характеризується більш високим освітнім, культурним та пізнавальним рівнями розвитку. Також для цієї соціальної спільноти притаманний високий рівень соціальної активності та досить гармонійне поєднання інтелектуальної та соціальної зрілості. Саме врахування означених особливостей студентства складає основу ставлення педагога до кожного здобувача освіти, як до партнера у процесі спілкування, цікавої для викладача особи.

У фокусі особистісно-діяльнісного підходу студент розглядається як активний суб'єкт педагогічної взаємодії, що здатний самостійно організувати свою діяльність. Для нього притаманна специфічна спрямованість пізнавальної та комунікативної активності на розв'язання відповідних професійно-орієнтованих завдань. Окрім того, даний етап життя людини пов'язаний із формуванням економічної самостійності, адже більший відсоток студентів покидають рідні домівки та утворюють власні сім'ї.

Важливою особливістю студентської молоді є те, що активна взаємодія з різними соціальними суспільними групами, а також специфіка навчання у закладі вищої освіти створюють для студентів великі можливості для їх взаємин. Дана категорія знаходиться у постійному напруженому пошуці сенсу життя та прагне до нових ідей. Однак недостатність життєвого досвіду, поверховість в оцінюванні життєвих ситуацій спричинює перехід від справедливої критики до критицизму та навіть до нігілізму [19, 69-70].

Права та обов'язки здобувача освіти визначені Законом України «Про вищу освіту», положеннями про заклади вищої освіти тощо.

Студенти мають гарантоване державою *право*:

- на навчання для здобуття певного освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівнів;

- на вибір закладу освіти, форми навчання, освітньо-професійних та індивідуальних програм, позааудиторних занять;

- на додаткову відпустку за місцем роботи, скорочений робочий час та інші пільги, передбачені законодавством для осіб, які поєднують роботу з навчанням;

- на продовження освіти за професією, спеціальністю на основі одержаного освітньо-кваліфікаційного рівня, здобуття додаткової освіти відповідно до угоди із закладом освіти;

- на одержання направлення на навчання, стажування до інших закладів освіти, у тому числі за кордон;

- на користування навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною, побутовою, оздоровчою базою закладу освіти;

- на доступ до інформації в усіх галузях знань;

- на участь у науково-дослідній, дослідно-конструкторській та інших видах наукової діяльності, конференціях, олімпіадах, виставках, конкурсах;

- на особисту або через своїх представників участь у студентському самоврядуванні, в обговоренні, вирішенні питань удосконалення навчально-виховного процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту тощо;

- на участь в об'єднаннях громадян;

- на безпечні та нешкідливі умови навчання та праці;

- на забезпечення стипендіями, гуртожитками у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

➤ на трудову діяльність у встановленому порядку в позанавчальний час;
 ➤ на перерву в навчанні у вищих закладах освіти;
 ➤ на користування послугами закладів охорони здоров'я, засобами лікування, профілактики захворювань та зміцнення здоров'я;

➤ на захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства, від дій педагогічних та інших працівників, які порушують права або принижують їх честь і гідність.

Також законодавством передбачені *обов'язки студентів*, а саме:

➤ дотримання законодавства, моральних, етичних норм;
 ➤ систематичне й глибоке оволодіння знаннями, практичними навичками, професійною майстерністю;
 ➤ підвищення загального культурного рівня;

➤ додержання статуту, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти.
 Одним із провідних завдань педагога закладу вищої освіти у процесі реалізації виховної функції є допомога студенту віднайти себе, своє покликання. Усі науково-педагогічні працівники повинні враховувати той факт, що студент не народжується суб'єктом освітнього процесу, а стає ним під впливом виховання. Тому вкрай важливо допомагати кожному здобувачу освіти адаптуватися до педагогічного процесу у закладі вищої освіти [10].

За визначенням О. М. Василенко, соціально-педагогічна адаптація студентів – це процес активного пристосування особи до умов функціонування закладу вищої освіти за допомогою різних заходів. Процес адаптації, на думку гуманістичної педагогіки, оснований на вивченні та гармонійному задоволенні індивідуальних прагнень, інтересів, потреб особистості та створення відповідних умов для її здорового, щасливого життя в студентському середовищі, суспільстві. Соціально-педагогічна адаптація здійснюється системно, за допомогою впливу всіх структур закладу вищої освіти у процесі навчання, виховання та в позааудиторний час [5].

Під час навчання на перших курсах формуються студентський колектив, навички та уміння раціональної розумової праці, усвідомлюється покликання до обраного фаху, дозволя, побуту, встановлюється система самоосвітньої діяльності та самовиховання професійно значущих якостей.

Актуальною темою дослідження в сучасних наукових працях є творчий потенціал студентства як чинник суспільного розвитку держави. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців та особливо їхніх soft skills (особистих характеристик, завдяки яким людина може успішно взаємодіяти в команді під час розв'язання будь-яких робочих питань) займає нині провідну роль у становленні конкурентоспроможності на ринку праці. Велику роль у цьому процесі відіграє виховна робота, яка проводиться у закладі вищої освіти зі здобувачами.

Творчість особистості проявляється в її активній багатогранній діяльності, що полягає у засвоєнні та накопиченні знань, умінь, явищ, а також фактів у відповідній галузі матеріального та духовного виробництва, що є базою для інтелектуального пошуку, наявності у неї культури мислення, постійного розширення бази знань для впровадження інновацій у всіх сферах життєдіяльності. Підготовка ініціативних й творчо мислячих спеціалістів має здійснюватися на основі поєднання навчально-виховного процесу, науково-дослідної роботи та соціально-політичної діяльності здобувачів освіти [14, 20].

На думку дослідника І. Л. Гнатишина, формування та розвиток творчої активності майбутнього фахівця включає низку наступних факторів:

- наявність творчого запалу науково-педагогічного працівника, наставника академічної групи;
- систему довірливих взаємовідносин та співпраці між учасника освітнього процесу;
- відповідний стиль діяльності всіх суб'єктів освітнього процесу;
- тісні зв'язки закладу вищої освіти із суспільством, відповідність його запитам та потребам у кваліфікованих фахівцях;

➤ формування інтересу до майбутньої професійної діяльності – стимулювання творчого потенціалу студента;
 ➤ розвиток самостійності і відповідальності студента у розв'язанні пізнавальних, суспільно-політичних, трудових і моральних проблем [14, 21].

Ми погоджусь з твердженням В. Сластьоніна, який вважав, що важливою умовою формування творчої особистості студента є формування інтересу до його майбутньої професійної діяльності та стимулювання його творчого потенціалу [48, 28].

Завдання ж педагогічного колективу та студентських організацій полягає в тому, щоб сформувати, закріпити активну громадянську життєву позицію відповідно до поглядів суспільства й особистості самого здобувача освіти [14].

Саме органи студентського самоврядування у закладі вищої освіти функціонують з метою забезпечення виконання здобувачем освіти своїх обов'язків та захисту їхніх прав, а також сприяють гармонійному розвитку особистості студента, формуванню у нього навичок майбутнього організатора, керівника, розвитку його творчого потенціалу.

Залучення студентів до роботи в органах студентського самоврядування сприяє реалізації таких виховних завдань:

➤ виховання лідерських якостей, організаційних здібностей, соціальної активності та громадської відповідальності учасників студентського самоврядування [50];

➤ виховання навичок командної роботи;
 ➤ неформальна освіта лідерів студентського самоврядування [19].

Таким чином, студент є активним суб'єктом освітнього процесу закладу вищої освіти, зокрема і виховної роботи. Провідне місце в особистісних стосунках здобувача освіти займають комунікативні зв'язки з професорсько-викладацьким колективом, наставником академічної групи та адміністрацією закладу, які відіграють важливу роль у процесі його адаптації до умов вищої школи.

2.2. Наставник академічної групи як суб'єкт виховного процесу

На сьогодні проблема організації виховної роботи наставника академічної групи є надзвичайно актуальною, адже куратор є найближчим оточенням студента у процесі його навчання в закладі вищої освіти й відіграє одну з провідних ролей у вихованні. Необхідно зазначити, що далеко не всі науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти визнають необхідність існування інституту наставництва. Зокрема, частина викладачів вважає, що студентська група впорається без допомоги куратора, тому що студенти – це дорослі люди, які здатні самостійно адаптуватись до умов навчання та вирішити усі пов'язані з цим проблеми, навіть у період дистанційного навчання за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, які постійно вдосконалюються [58, 280].

На думку науковців, студентська група обов'язково потребує наставника, особливо на початку її існування. Сучасні студенти не прагнуть до об'єднання у колектив, адже більшість з них тримаються окремо від усіх, у спілкуванні з одногрупниками частіше використовують гаджети, все частіше відсторонюються від співпраці та взаємодії. Однак, труднощі адаптації, з якими зустрічаються усі студенти першого курсу, залишились.

Саме наставник став для студента основною пов'язуючою ланкою із адміністрацією університету (деканатом факультету, завідувачем випускової кафедри, іншими структурними підрозділами). Лівову частину важливої інформації студенти отримують як раз через наставника.

Водночас у дослідженнях провідних науковців з теорії та методики виховної роботи зазначається, що орієнтація лише на освітню діяльність посприяла відходу значної частини науково-педагогічних працівників від реалізації виховної функції, до скорочення її обсягів у закладах вищої освіти.

Поряд із тим, у сучасних психолого-педагогічних дослідженнях наголошується, що одним із провідних факторів впливу на формування особистості студента залишається саме мікросередовище. Саме у малих групах відбувається дієвий вплив на формування особистості, створюється

психологічний клімат, який впливає на комфорт чи дискомфорт у стосунках між людьми, виховуються позитивні чи негативні риси характеру, переконання, погляди, ідеали, інтереси, цінності, норми поведінки. Таким виховним мікросередовищем для студента є академічна група [58, 281].

Для наставників академічних груп важливим є питання змісту їх виховної діяльності. На думку дослідниці Л. Маденко, наставник має володіти методиками національно-патріотичного, естетичного [34], превентивного, економічного, громадянського, патріотичного [6], гендерного, сімейного та інших напрямів виховання. Реалізуючи зазначені напрями, куратором потрібно особливу увагу звертати на формування здоров'язберезувального стилю поведінки студентів [13]. Особливо необхідно проводити бесіди зі студентами на теми паління, вейпінгу [34], вживання алкоголю та наркотиків, розсудливої статевої поведінки.

Наставникам потрібні також знання і вміння щодо виховної роботи з колективом студентів, зокрема, методик вивчення особистості та колективу, гуртування групи, створення сприятливого психологічного клімату та організації студентського самоврядування. Тому перед закладами вищої освіти постає завдання створення освітнього середовища, яке відповідає сучасним вимогам суспільства, що має потребу у творчих, компетентних та ініціативних фахівцях-особистостях [58].

Діяльність наставника академічної групи повинна базуватися на принципах гуманізму (людяність), оптимізму (віра в успіх вихованців), демократизму (відмова від авторитаризму у взаємовідносинах зі студентами), індивідуально-особистісного підходу (врахування особливостей розвитку, потреб та вподобань кожного) та настигності.

Нам подобається думка Р. Сопівника [50, 281-286], який у своїх дослідженнях виділяє десять основних функцій, що повинен виконувати наставник у роботі з академічною групою з метою виховання майбутніх лідерів.

Дослідно-діагностична функція наставника академічної групи передбачає вивчення індивідуально-психологічних особливостей кожного студента, ставлення до майбутньої професії, громадську активність, рівень його інтелектуальних здібностей, фізичного розвитку та моральної стійкості тощо. Вона є основою для проєтно-організаційної діяльності, направленої на розробку відповідних шляхів реалізації базових і корекційних виховних впливів на особистість.

Планувально-проєктна функція наставника академічної групи передбачає планування та проєктування роботи стосовно кожного студента залежно від рівня його інтелектуальних здібностей, психічного, духовного, соціального та фізичного стану.

Організаційно-реалізуюча функція забезпечує реалізацію виховної роботи в групі щодо формування культури здоров'язбереження особистості з урахуванням індивідуальних особливостей студента, створення організаційно-педагогічних умов для їхньої соціально-психологічної адаптації, створення студентського колективу.

Мотиваційно-стимулююча функція містить комплекс цілеспрямованих послідовних педагогічних дій, що орієнтує студента на правильний життєвий вибір відповідно до моральних і правових норм.

Контрольно-коригуюча функція, яка виконується на різних етапах реалізації наставником своїх основних завдань, та передбачає зміну методики чи підходів відповідно до нових обставин, що виникають в процесі виховної роботи. Шляхом корекції забезпечується підвищення ефективності виховних впливів.

Інформаційно-комунікативна функція дозволяє наставнику, з однієї сторони, вербально передати студенту певні знання і досвід, методично підкріпити зусилля молодої людини, з іншої – отримати інформацію про ставлення студента до процесу самовдосконалення та розвитку в заданому напрямку.

Соціальна функція передбачає допомогу наставника в особистісному розвитку студента, засвоєнні та прийнятті суспільних норм та цінностей, протидії антисоціальним та антикультурним явищам.

Ціннісно-орієнтаційна функція характеризує наставника як носія домінуючих у суспільстві загальноприйнятих моральних, духовних, культурних, національних, екологічних, здоров'язбережувальних [13] та інших цінностей, фокусуючись на яких він свідомо чи мимоволі спонукає студентів до правильного вибору.

Функція «взірця для наслідування». Особистий приклад наставника є унаочненням моделі зразкової поведінки його вихованців. Провідну роль відіграє його теоретична, наукова та методична підготовка.

Координаційно-спрямовуюча функція характеризує діяльність наставника академічної групи як об'єднуючої центральної фігури навчально-виховного процесу, що координує та невимушено направляє зусилля учасників освітнього процесу, батьків, представників громадськості та різних інститутів на взаємодію зі студентською молоддю з метою формування в них життєвого пріоритету здоров'я.

Наставник повинен користуватись авторитетом та повагою серед студентів академічної групи, будувати з молоддю довірливі стосунки на засадах педагогіки співробітництва. Лише у такий спосіб процес управління груповою діяльністю та активністю кожного її індивіда забезпечить посилення ефективності виховної роботи [50, 292].

У зв'язку з цим, важливою складовою успішної співпраці наставника з групою є його вміння до самопрезентації (техніці подачі самого себе). Метою самопрезентації є створення відповідного іміджу. Нам імпонують результати дослідження В. Тернопільської та Т. Коломієць [19, 103], які виділили два блоки, що характеризують високий рівень іміджу: професійні та особисті якості наставника академічної групи (Табл. 2.1.).

Табл. 2.1.

Складові іміджу наставника академічної групи

Професійні якості	Особистісні якості
Знання педагогічних технологій, правових норм та положень	Високий рівень інтелектуального розвитку
Педагогічна техніка	Комунікативні здібності
Ораторське мистецтво	Розвинута інтуїція
Стиль, педагогічна культура, такт	Рефлексія
Організаторські здібності	Адекватна самооцінка
Опанування професією	Емпатія
Бажання зростати в професійному плані	Бажання само актуалізуватися в професії

Робота наставника академічної групи передбачає обов'язкове планування заходів виховного впливу на поточний семестр чи навчальний рік.

Планування роботи куратора – це усвідомлене, цілеспрямоване окреслення цілей виховання та проектування шляхів їхнього досягнення [19, 96]. План виховної роботи повинен базуватись на дотриманні принципів індивідуально-особистісного підходу, цілеспрямованості та комплексності. Куратору дуже важливо враховувати індивідуальні особливості студентів, їхній стан здоров'я; специфіку діяльності закладу вищої освіти, рівень його матеріально-технічної бази; можливість взаємодіяти з іншими інститутами соціального виховання молодого покоління, а саме студентства.

З метою отримання результативної роботи куратора, необхідне грамотне її планування з реалізацією у декілька етапів [54].

1. *Етап цілепокладання та мотивації.* Цілепокладання розуміється як спільне зі студентами формулювання цілей сумісної діяльності. Врахування потреб та інтересів вихованців сприяє їх розумінню та прийняттю означених цілей діяльності. У свою чергу, цілі діяльності повинні співвідноситися з

виховними цілями закладу вищої освіти, адже це надає їм суспільно-професійної спрямованості. Цілепокладання виробляє стратегію діяльності. Відповідальність студента чи мікрогрупи за певний напрямок роботи сприяє формуванню в них почуття відповідальності та вироблення організаторських здібностей.

2. *Етап планування діяльності.* Планування трактується як допомога наставнику та академічній групі в раціональній організації діяльності, що передбачає оптимальне співвідношення різних видів діяльності, які виражені конкретними формами організації, тобто виховними заходами. Знову ж таки, обов'язково план роботи групи повинен враховувати план факультету та закладу вищої освіти в цілому. План передбачає зазначення конкретних термінів проведення заходів та відповідальних осіб за їх організацію, врахування об'єктивного часу на підготовку та проведення окремих заходів.

Визначаючи відповідальних осіб, необхідно дотримуватись принципу добровільності або ж особистісної відповідності за конкретну справу. Під час планування необхідно враховувати й час на особисті інтереси, а також захоплення вихованців.

3. *Етап організації діяльності.* Планування визначає тактику діяльності, а організація відповідає оперативним діям. Приступаючи до здійснення плану, необхідно орієнтуватись на те, що планування перейде до рівня розробки відповідного заходу. При організації наставник приймає позицію помічника, координатора та консультанта. На початку виховного заходу куратор керує процесом, поступово поступаючись керівною роллю студентам.

4. *Етап рефлексії діяльності,* що передбачає оцінювання та аналіз реалізованої діяльності. Важливу роль відіграє створення атмосфери доброзичливості та надання можливості кожному висловитися. Оцінка, зазвичай, відображає емоційний стан учасників, тому даний етап не повинен бути відтермінований на невизначений термін. Під час аналізу важливі відповіді на наступні запитання: «Що було цікавого, що допомогло, що

сподобалось?», «Що потрібно врахувати у майбутньому?» «Що було поганого, що заважало?» та ін. Мохвали потребують навіть найменші дії, якщо вони з'явилися вперше. Критика має бути конкретною, однак без

переходу на особистість, максимально доброзичливою. Врахування рівня розвитку студентської групи є також важливою у процесі планування виховної діяльності наставника. Педагогічними показниками й інструментами розвитку академічної групи можна вважати педагогічну вимогу, самоврядування, перспективи колективу, суспільна думка, а також традиції. Міра прояву цих показників вказує про рівень розвитку колективу.

Згуртування колективу є важливим завданням наставника академічної групи [5; 54].

Робота наставника повинна сприяти створенню в студентській групі здорового морально-психологічного клімату, встановленню нормальних стосунків між студентами і науково-педагогічними працівниками, допомагати активу групи у формуванні студентського колективу, позитивних орієнтацій у здобувачів освіти, спрямованих на підвищення культурного рівня, а також дотримання здоров'язбережувальної лінії поведінки. Куратор –

це перший суб'єкт освітнього процесу у вищій школі, який надає допомогу студентам у вирішенні проблем, пов'язаних з навчанням, отриманням соціального захисту та соціально-побутовими умовами проживання у гуртожитку. Наставник постійно має забезпечувати зв'язок з батьками

здобувачів освіти, своєчасно інформувати про проблеми, які треба вирішувати в студентському житті їхніх дітей. Також наставник проводить культурно-виховну роботу в студентській групі, організуючи екскурсії, відвідування театрів, музеїв і виставок та залучаючи студентів до гуртків художньої самодіяльності та спортивних секцій тощо.

Підсумки проведеної виховної роботи наставник подає у вигляді річного звіту за результатами проведених виховних заходів, які були заплановані на початку навчального року (додаток 3).

Однією з умов успішної взаємодії наставника з вихованцями є його комунікативні вміння, що дозволяють встановлювати гарні взаємовідносини зі студентами не лише під час навчання, але і у неформальних обставинах.

➤ уміння доброзичливо, толерантно, тактовно ставитися до кожного студента та членів педагогічного колективу;

➤ уміння працювати в колективі та налагоджувати ділові взаємини з іншими;

➤ уміння розуміти потреби та інтереси студентської молоді, поважати, довіряти їм, не сковувати їхню ініціативу та враховувати їхню думку;

➤ уміння вимагати від студентів якісного та своєчасного виконання завдань з урахуванням їх індивідуально-психологічних особливостей;

➤ уміння знайти правильний підхід до студентів у критичній педагогічній ситуації;

➤ уміння налагоджувати дипломатичні стосунки зі студентами;

➤ уміння легко налагоджувати контакти з іншими колегами;

➤ уміння реалізувати три взаємопов'язані функції спілкування зі студентами: комунікативну, перцептивну та інтерактивну тощо [19, 104-105].

До основних заходів виховної роботи наставників студентських груп, у тому числі і в період дистанційного навчання, можна віднести:

➤ щотижневі кураторські години (очно та онлайн), які включаються до розкладу академічних занять, проводяться поза планово; а науково-педагогічному працівнику – до індивідуального плану роботи;

➤ використання бесіди, дискусій із залученням фахівців різного профілю);

➤ походи історичними місцями рідного краю, до музеїв, картинних галерей, на виставки, до театрів (віртуальний огляд з наданим вільним доступом);

➤ колективний перегляд кінофільмів та вистав з їх наступним обговоренням (з використанням зовнішніх платформ Zoom, Cisco Webex Meetings та ін.);

➤ індивідуальна виховна робота зі студентами.

Наставникам академічних груп належить ініціатива у виборі форм, методів, прийомів та засобів під час реалізації відповідного напрямку виховної роботи; їхню роботу координують на рівні факультетів деканати, а колектив науково-педагогічних працівників на чолі із завідувачем кафедри забезпечують реалізацію конкретних заходів виховного впливу [19, 95].

Проблема виховання студентської молоді взагалі та педагогічної діяльності наставника зокрема потребує подальшого дослідження. Нині потрібно зосередити свою увагу ще на таких аспектах означеної проблеми:

вирішення питання матеріального і морального стимулювання викладачів, які виконують обов'язки наставників студентських груп; теоретичне обґрунтування та практичне застосування системи виховної роботи щодо формування здорового способу життя студентської молоді, складовою якої є

діяльність наставника; вдосконалення виховної роботи наставника з урахуванням сучасного зарубіжного досвіду; експериментальна робота з удосконалення виховної роботи наставника зі студентською молоддю.

Таким чином, куратор студентської групи – це викладач, виховна діяльність якого суттєво впливає на те, яким буде майбутній спеціаліст, як він буде відноситися до своїх професійних обов'язків, що для нього буде головним орієнтиром та критерієм професійної діяльності. Від куратора багато в чому залежить вирішення більш важливої суспільної мети – якою людиною, членом нашого суспільства буде майбутній випускник ЗВО, в ім'я якого та чого він буде вирішувати складні задачі, які стоять перед людством.

Висновки до розділу 2.

Отже, сучасна освітня парадигма орієнтує розвиток вищої освіти на її реалізацію у відкритому освітньому просторі на основі суб'єкт-суб'єктних взаємин у набутті досвіду пізнання, де результатом є розвиток особистості кожного з учасників освітнього процесу, а знання виступають засобом пізнавальної діяльності. У сучасних наукових дослідженнях зазначено, що

Нинішня освіта вимагає налаштування на взаємодію, співучасть та партнерство, яке можливе за умов розбудови особистісно-орієнтованої освітньої системи. Сучасні дослідники освітнього простору відмічають, що середовище закладу вищої освіти може виступати соціалізуючим та

громадянсько-виховним за умов посилення суб'єктивної позиції здобувача освіти засобом ствердження діалогічної взаємодії та організації освітнього простору для розгортання мисленнєвої діяльності студента та можливостей для його самостійного вибору, створення системи зворотного зв'язку [45].

Провідну роль у вихованні моральних і професійних якостей, сприянні зростанню національного та професійного рівня майбутнього фахівця відіграє діяльність наставника академічної групи студентства. Тому наставник повинен бути різносторонньо розвинутим, ерудованим, з широким багажем знань та досвіду практичної роботи щодо взаємодії у колективі,

постійно працювати над своїм професійним удосконаленням, підвищуючи рівень педагогічної майстерності. Важливою складовою його діяльності є співпраця з адміністрацією закладу вищої освіти, професорсько-викладацьким складом, студентською радою гуртожитків та органами студентського самоврядування.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

3.1. Досвід реалізації виховної роботи в умовах дистанційного навчання у Національному університеті біоресурсів і природокористування України

У контексті теми роботи та означеної мети нашого дослідження, нами було проаналізовано особливості організації виховної роботи в умовах дистанційного навчання у Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

Виховна робота у даному закладі вищої освіти реалізовується відповідно до Положення про організацію виховної роботи у Національному університеті біоресурсів і природокористування України, що базується на основі концептуальних положень Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», Державної національної програми «Освіта», на Концепції виховання дітей та молоді в національній системі освіти в Україні, основою якої є національна ідея, що грає роль об'єднуючого фактору у процесі розвитку суспільства та спрямована на формування активної життєвої позиції людини на засадах гуманності, державності та патріотизму.

Головною ознакою сучасної методики виховної роботи є забезпечення самостійного креативного мислення, здатності до нестандартних рішень, вільне орієнтування у складних життєвих обставинах. У Положенні зазначено, що «основою здійснення виховного процесу в Університеті є система загальнодержавних актів, що регулюють широке коло суспільних відносин; по-друге, предмет нормативно-правового забезпечення виховного процесу в Університеті України складають його цілі, принципи, завдання, форми та методи, правовий статус суб'єктів у цій сфері, порядок взаємодії між ними, контроль за якістю виховного процесу та організаційно-правові основи його забезпечення» [40].

Поряд із цим виховна робота університету покликана захистити майбутніх фахівців від негативних для їх фізичного, морального, психологічного розвитку факторів та формувати гуманістичні ціннісні орієнтації сучасних студентів.

Відповідно до державної програми виховання, основними орієнтирами виховного процесу є створення виховної системи на основі громадянських та загальнолюдських цінностей. Зміст виховної діяльності має визначити ціннісне ставлення до себе, сім'ї, родинного кола, суспільства та держави, праці, природи, культурного надбання нації та мистецтва.

Окрім того, реалізація виховного процесу відбувається на основі Концепції національного виховання студентської молоді, де сформовано основні принципи національного виховання, його мету та завдання.

Встановлено основні напрями національно-виховної діяльності, зокрема:

національно-патріотичне, інтелектуально-духовне, громадянсько-правове, моральне, екологічне, трудове та фізичне.

Організація виховної роботи здійснюється за допомогою злагодженої взаємодії ректорату, Навчально-наукового центру виховної роботи і соціального розвитку, директоратів, деканатів, кафедр, наставників академічних груп, викладачів, студентського самоврядування і активної позиції студента.

У своїй діяльності ректорат керується Конституцією України, чинним законодавством України, постановами Верховної Ради України, постановами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України, нормативними документами, наказами та рішеннями Міністерства освіти і науки України, а також внутрішніми Положеннями університету.

Діяльність ректорату базується на наступних принципах, а саме:

- системність процесу виховання;
- безперервність і спадкоємність у вихованні;
- єдність історичного, національного та загальнолюдського у вихованні;

НУБІП України

- розвиток національної свідомості, прищеплення любові до свого народу, поваги до його культури, традицій, звичаїв, а також поваги до культури інших народів, оволодіння цінностями української та світової культури в усіх сферах життєдіяльності;

НУБІП України

- гуманітаризація, гуманізація виховання; єдність навчання та виховання;

НУБІП України

- співробітництво, партнерство, взаємодія між викладачем і студентом, що сприяє поглибленому процесу навчання, перетворенню студента в активного суб'єкта навчання та виховання; індивідуалізація виховного процесу – діалектичне поєднання індивідуальних і колективних форм. Переорієнтація з безпосереднього колективного впливу на індивідуальні форми виховної роботи;

- інтеграція традиційних і нових форм виховної роботи;

НУБІП України

- гармонізація родинного та суспільного виховання, що базується на поєднанні й координації виховних зусиль родини та закладу вищої освіти;

НУБІП України

- формування творчої активності, самодіяльності студентської молоді, що проявляється в поєднанні педагогічної майстерності з ініціативою та самодіяльністю студентів, у ствердженні життєвого оптимізму та розвитку навичок позитивного мислення;

НУБІП України

- активізація студентського самоврядування; формування в усіх підрозділах і структурах НУБіП України особливого мікроклімату теплоти й довіри, доброзичливості та взаєморозуміння, співробітництва та

НУБІП України

- взаємодопомоги, спрямованих на створення внутрішньої єдності всіх членів колективу та взаємної підтримки один одного на всіх рівнях;

НУБІП України

- системне формування особистості майбутнього фахівця через вплив усіх функціонуючих у НУБіП України структур і підрозділів як у навчальний, так і позанавчальний час;

НУБІП України

- світський характер виховної роботи серед студентської молоді, несумісний з пропагандою насильства, жорстокості, людиноненависницьких теорій [36; 41].

Для організації виховного процесу у закладі вищої освіти створюється і функціонує відповідна інфраструктура: ректор, проректор з науково-педагогічної роботи та розвитку, директор навчально-наукового центру виховної роботи та соціального розвитку, Рада виховної роботи, директорати, деканати, професорсько-викладацький колектив, заступники директорів інститутів/деканів факультетів з виховної роботи, наставники курсів, наставники студентських академічних груп, студентська організація університету, студентські організації інститутів та факультетів, студентські ради гуртожитків, вихователі гуртожитків, наукові бібліотеки, клуби, студентські спортивні об'єднання, колективи художньої самодіяльності, різного роду соціальні служби тощо [27; 40; 41].

Робота всіх учасників інфраструктури підпорядкована і об'єднана загальними принципами виховної роботи системності, послідовності і наступності, єдності логічного, історичного, національного та загальнолюдського у вихованні, принципом гуманітаризації та гуманізації освітнього процесу, співробітництва та партнерства у взаємодії між викладачами та студентами, принципом індивідуального підходу у вихованні тощо.

Основний зміст роботи виховної інфраструктури Університету полягає у визначенні тих виховних засобів, які є в арсеналі ректора, директорів інститутів, деканів факультетів, наставників, викладачів та інших учасників навчально-виховного процесу. Серед них потрібно розглядати сам заклад, його імідж, популярність, матеріально-технічне забезпечення, де виховну функцію виконує оформлення та його стан. Студент має пишатися із перебування і здобуття освіти в закладі освіти, знати його історію, популяризувати, примножувати шану свого університету.

Не зважаючи на усі труднощі та перестороги щодо організації освітнього процесу в умовах карантинних обмежень, виховний процес студентської молоді у закладі освіти продовжив своє функціонування

завдяки злагоджені, продуманій та конструктивній роботі керівництва університету разом із наставниками академічних груп здобувачів освіти.

Саме наставник є ключовим координатором виховних впливів на особистість студента у межах закладу освіти, тому організація виховних годин із затвердженим попередньо графіком та тематикою проведення продовжилась в режимі відеоконференції за допомогою зовнішніх платформ Zoom, Cisco Webex Meetings та ін. Дані системи дозволяють не лише комунікацію face-to-face «куратор-студент», «студент-студент». Наставники мають можливість демонструвати вміст екрану, таким чином для студентів доступні тематичні презентації та відеоматеріали.

Найбільш популярним у використанні серед викладачів НУБіП України є сервіс Cisco Webex Meetings – платформа, що є зручною та простою у використанні, багатфункціональною та з доступним, зрозумілим інтерфейсом. Кожен науково-педагогічний працівник має можливість самостійно отримати доступ до сервісу відеоконференцій Cisco Webex Meetings через безкоштовну реєстрацію, яка описана в інструкції, або ж отримати доступ до корпоративного акаунту через подання директорів навчально-наукових інститутів чи деканів факультетів.

Використання даної платформи дозволяє реалізовувати освітній процес в умовах дистанційного навчання, а саме проведення лекційних, практичних та семінарських занять, з метою взаємодії учасників навчального процесу, результатом якого є засвоєння знань, формування умінь та навичок, а також виховних годин, з метою формування поведінкових якостей особистості, її поглядів, цінностей, ідеалів та переконань. Персональна кімната означеного сервісу науково-педагогічного працівника відображає перелік проведених занять та запланованих подій, посилання до яких надходить на електронну скриньку та позначається у календарі.

Наукові фахівці факультету інформаційних технологій НУБіП України виокремлюють кілька порад щодо планування лекцій та проведення нарад онлайн, а саме:

➤ посилання на заплановане навчальне заняття на електронному курсі розміщувати з прикріпленим повідомленням для студентів;

➤ плануючи подію, додатково запрошувати на зустріч студентів за попередньо сформованим списком електронних пошт здобувачів освіти (на їхню е-адресу прийде запрошення і нагадування про заплановане заняття);

➤ за отриманих запрошенням студент без перешкод приєднується до онлайн заняття, адже потреби у реєстрації на платформі немає;

➤ для роботи з сервісом можна використовувати версію, доступну для завантаження з сайту webex.com, або ж працювати у браузері.

Також, за сприяння Навчально-наукового центру виховної роботи і соціального розвитку НУБіП України, розроблені віртуальні екскурсії до музеїв університету з використанням різних програмних засобів в онлайн режимі. Зокрема, на електронній сторінці Центру

(<https://nubip.edu.ua/node/47818/16>) є завантажений віртуальний 3-D тур по навчальному корпусу № 3 – Музей історії НУБіП України, Гербова зала, Червона актовна зала, Блакитна зала, Зелена зала, Зала Вчених рад, Ботанічний сад.

Також представлені презентації історії славетного університету, відео презентація історії НУБіП України, музей історії НУБіП України 10 корпус, Музей анатомії НУБіП України, Музей лісових звірів та птахів ім. О. О. Салганського.

Можливість ознайомлення першокурсників з історією університету, основними етапами його розвитку реалізовувалась за допомогою онлайн-екскурсії до Музею історії НУБіП України. Музей є основним популяризатором славетної історії флагмана аграрної освіти в Україні

Національного університету біоресурсів і природокористування України, досліджує і представляє історію науки та освіти, формує науковий світогляд молоді. Музей складається із 3 відділів: перший присвячено становленню сільського господарства на території України та історії формування майбутнього передового аграрного університету; наступний – Другій світовій війні та АТО; третій – періоду відновлення Голосіївських інститутів,

досліджує і представляє історію науки та освіти, формує науковий світогляд молоді. Музей складається із 3 відділів: перший присвячено становленню сільського господарства на території України та історії формування майбутнього передового аграрного університету; наступний – Другій світовій війні та АТО; третій – періоду відновлення Голосіївських інститутів,

створення УССА, підписання перших міжнародних угод, культурно-масовому життю студентів, сучасній діяльності ННІ та факультетів НУБіП України, показаний у світлинах, історичних документах і речах.

Експозиційно-виставкова діяльність захоплює різноманіттям колекцій і унікальністю збережених раритетів, створюючи підґрунття для культурно-просвітницької та виховної роботи [40; 41].

Оригінальність оформлення, велика кількість експонатів, представників фауни усіх континентів вражає студентів у природничому музеї анатомії університету, створеного на факультеті ветеринарної медицини. Серед композицій є скелети носорога, жирафи, пітона та інших екзотичних тварин. Найбільш представлені в музеї кісткові матеріали хребетних, насамперед ссавців, однак є і кістяки птахів, плазунів і риб.

Поміж кістяками в багатьох місцях інтер'єр прикрашають опудала, зроблені таксидермістами музею [9; 35].

У музеї лісових звірів та птахів ім. професора О. О. Салганського зібрана чимала колекція опудал птахів і ссавців, пташиних гнізд і яєць, рогів копитних, а також скелетів, тушок, хутра. Тут проводяться заняття з лісової зоології, хутрового товарознавства, мисливських трофеїв, біології та етології мисливських тварин [9]. Окрім навчальної, забезпечується і виховна функція освітнього процесу, адже серед різноманітної кількості представлених експонатів, велика частина віднесена до «червоних списків», тому виховання екологічної складової спрямованості особистості відбувається через формування у студентської молоді бережного ставлення до природи.

Приурочені знаменним датам та святковим подіям, відповідно до плану виховних заходів наставників академічних груп, організовувались також віртуальні екскурсії музеями України, які у період карантинних обмежень надали доступ до відвідування онлайн, зокрема:

- Ермітаж;
- П'ятигодинна подорож до Ермітажу, знята на iPhone 11 Pro одним дублем в 4K;

НУБІП України

- безкоштовні стріми Live in HD в Metropolitan Opera;
- безкоштовні трансляції Віденської опери на період карантину;
- безкоштовна підписка на «Радіо Arzamas» за промокодом Карантин;
- трансляції балетів Великого театру, зокрема «Ромео і Джульєтта»

тощо:

НУБІП України

- Проект Гуглу Arts and Culture;
- Амстердамський музей Ван Гога з функцією google street view;
- Музей історії мистецтв (Kunsthistorisches Museum), Відень;
- Лувр;

НУБІП України

- Британський музей, онлайн-колекція одна з наймасштабніших, більше 3,5 млн експонатів;
- Британський музей, віртуальні екскурсії по музею і експозиціям на офіційному YouTube каналі;

НУБІП України

- Музеї Ватикану і Сикетинська капела;
- Державний Російський музей (Санкт-Петербург);
- Метрополітен-музей, Нью-Йорк;
- Онлайн-колекція Нью-Йоркського музею сучасного мистецтва (MoMA), близько 84 тисяч робіт;

НУБІП України

- Онлайн-колекція музею Гуггенхайм;
- Музей Сальвадора Далі;
- Смітсоновський музей;
- Національний музей у Кракові;

НУБІП України

- Музей Образотворчих мистецтв у Будапешті;
- Музеї Нью-Йорка – віртуальні колекції і екскурсії, архіви лекцій і оповідань художників та ін. [9; 37; 41].

Невід'ємною складовою виховної роботи є культурно-просвітницька діяльність у закладах вищої освіти, а саме формування творчої особистості, розвиток її здібностей та уподобань. Цю складову в НУБІП України реалізовує *кафедра культурології*, на базі якої діє різноманітна кількість вокальних студій (мистецька студія «Сім сходинок», хорова група народного

ансамблю пісні і танцю «Колос» ім. С. А. Семеновського, студія академічного, естрадного та джазового співу, студія естрадного співу «ВойтВей», вокальний ансамбль «Октава» та ін.), хореографічних колективів, народний студентський театр «Березіль» та студія декоративно-вжиткового мистецтва («Декоративна флористика» та «Голосіївська палітра»).

Не зважаючи на віддалений формат навчання, керівники колективів продовжували працювати з талановитою молоддю та брали активну участь, завойовуючи призові місця, у всеукраїнських та міжнародних конкурсах, що проводяться дистанційно та популяризують дитячу та молодіжну творчість. Такі заходи спрямовані, в першу чергу, на реалізацію творчого потенціалу молоді, створення можливості креативної взаємодії та взаємозбагачення культурними традиціями тощо.

Традиційним для університету є проведення щорічної виставки прикладного мистецтва «Господарочка», де викладачі та студенти демонструють свої творчі роботи в категорії вишивки, в'язання, живопису, дизайну та інших технологій. В умовах карантину, поряд із використанням уже звичних платформ для відеоконференцій наставники груп та їх вихованці організували онлайн-виставку творчих робіт через популярні соціальні мережі.

Особливістю діяльності сучасних закладів вищої освіти є підготовки не лише висококваліфікованих працівників у відповідній галузі, але й виховання всебічно та гармонійно розвинутої особистості зі сформованими моральними якостями, соціальними навичками, належним рівнем фізичної підготовки та моральної стійкості, що є невід'ємними складовими забезпечення успіху професійної реалізації [13].

Фізичне виховання, спортивно-масова робота, пропаганда здорового способу життя серед студентської молоді – обов'язкова складова діяльності університету. Кафедра фізичного виховання НУБіП України регулярно надає методичні рекомендації щодо оздоровлення та організовує разом із

наставниками академічних груп онлайн-зустрічі із здобувачами освіти на відповідну тематику.

Таким чином, дистанційна організація освітнього процесу внесла свої корективи й в процес виховання студентської молоді. Однак, проаналізована вище система виховної роботи НУБіП України, демонструє великі можливості для розвитку особистісних якостей, персональних навичок, а також реалізації творчих здібностей та нахилів здобувачів освіти навіть у період карантинних обмежень. Цьому сприяє злагоджена робота керівництва університету, наставників академічних груп, керівників художніх колективів, тренерів спортивних секцій, активістів органів студентського самоврядування та науково-педагогічних працівників зокрема.

3.2. Методичні рекомендації щодо організації виховної роботи у закладі вищої освіти в умовах дистанційного навчання

З метою розробки методичних рекомендацій щодо організації та проведення виховної роботи в умовах дистанційного навчання, нами було проведено опитування серед студентів та наставників академічних груп як ключових суб'єктів виховного процесу у закладах вищої освіти.

Зокрема, була розроблена анкета «*Виховання студентської молоді в онлайн режимі*», яка містила запитання, що стосуються особливостей організації виховного процесу у закладах вищої освіти в умовах дистанційного навчання. Формуючи дану анкету ми враховували, щоб її зміст сприяв отриманню найбільш повної інформації для досягнення поставленої мети. Під час підбору запитань зважали на їх відповідність завданням нашого дослідження та визначенням особливостей складових елементів досліджуваного об'єкту нашої роботи.

У березні 2020 року нами було опитано 75 студентів гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України за наступними спеціальностями (освітніми програмами): «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка

сільськогосподарської продукції та харчові технології)», «Соціальна робота», «Педагогіка вищої школи», «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті», «Соціально-психологічна реабілітація». Респонденти отримали анкету, яка містила ряд запитань, що допомагають виявити труднощі в реалізації виховної роботи у період карантинних обмежень, а саме дистанційного навчання. Аналіз відповідей описуваних дав наступні результати:

Першим питанням доцільно було узагальнити ставлення респондентів до даної форми освітнього процесу. 45,4 % студентів визначилися в бік очної форми здобуття освіти, а саме відвідування закладу, можливості живого спілкування з викладачами, зустрічі з одногрупниками, обговорення та вирішення проблемних питань щодо навчання та організації спільного дозвілля. 55,6 % респондентів обрали дистанційну форму навчання, що пояснювали потребою паралельного працевлаштування з метою покращення матеріального становища, допомоги батькам, які у період локдауну втратили місце роботи тощо (Рис. 3.1.).

Рис. 3.1 Пріоритетне ставлення до форм здобуття освіти

У другому питанні розглянуто, що саме подобається студентам у дистанційному навчанні. Зрозуміло, що здобувачі освіти мають пріоритетну

можливість – 33,7% поєднання навчання з роботою. 32,1% визначили, як вагому перевагу, можливість не витрачати кошти на проїзд та економити час у дорозі. 22,3% обрали варіант виконання домашньої роботи в зручний для них час. Не відвідування університету та можливість пропускати пари обрали меншість (1,9%), що тільки підкреслює переважне прагнення сучасного студента до отримання фахових знань (Рис.3.2).

Рис. 3.2 Причини вподобання дистанційної форми навчання

здобувачами освіти

Відповідь на наступне запитання передбачало з'ясувати, що не подобається у дистанційному навчанні здобувачам освіти. Думки респондентів розділились на наступні варіанти: збільшення обсягу завдань на самостійне опрацювання з кожної дисципліни (13,3%), малорухливий спосіб життя без практичних занять в університеті (42,2%) та потреба в спілкуванні та взаємодії з викладачами (41,5%) (Рис.3.3).

Причини негативного ставлення до дистанційної форми навчання

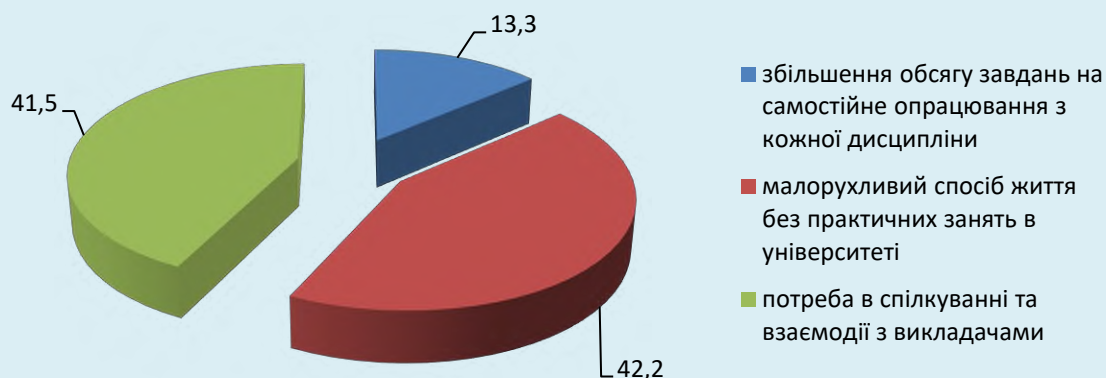

Рис. 3.3. Причини негативного ставлення до дистанційної форми навчання здобувачів освіти

На запитання «Яким чином Ви підтримуєте зв'язок із наставником групи?» відповіді були різними, але найбільш поширеними серед них були: спілкування через групу у Viber, Telegram, онлайн-зустрічі за допомогою платформ Zoom, Cisco Webex та ін.

Аналіз відповідей анкетування наставників академічних груп (анкета містила запитання щодо організації дистанційної форми освітнього процесу) дозволив виявити протиріччя між необхідністю нині працювати в режимі дистанційного навчання та неготовності значної кількості науково-педагогічних працівників, які виконують функцію наставництва, до цієї діяльності.

Зокрема, 58 % опитаних відзначили низький рівень підготовки роботи з гаджетами та низьку потужність роботи комп'ютерної техніки, що заважає ефективно реалізовувати цілі виховного процесу; 13,5 % респондентів категорично відмовилися надалі використовувати у своїй роботі онлайн заходи, якщо була б така можливість тощо.

Серед негативних сторін виховного процесу в онлайн режимі, наставники зазначили відсутність «живого» спілкування, зниження рівня мотивації вихованців до навчально-виховного процесу, а також відсутність їхнього бажання бути присутніми на онлайн заходах, витрати значно більшого часу на підготовку та проведення виховних годин у дистанційному режимі.

Основними перевагами впровадження дистанційного навчання наставники академічних груп назвали отримання нового досвіду викладання, збільшення методичних напрацювань у форматі онлайн занять, можливість збереження здоров'я вихованців та педагогів.

19 % респондентів звикли лише до телефонного зв'язку з вихованцями та листування через електронну пошту; 81 % педагогів зазначили, що під час карантину вперше вимушені були використовувати технології дистанційного навчання (Рис. 3.4.).

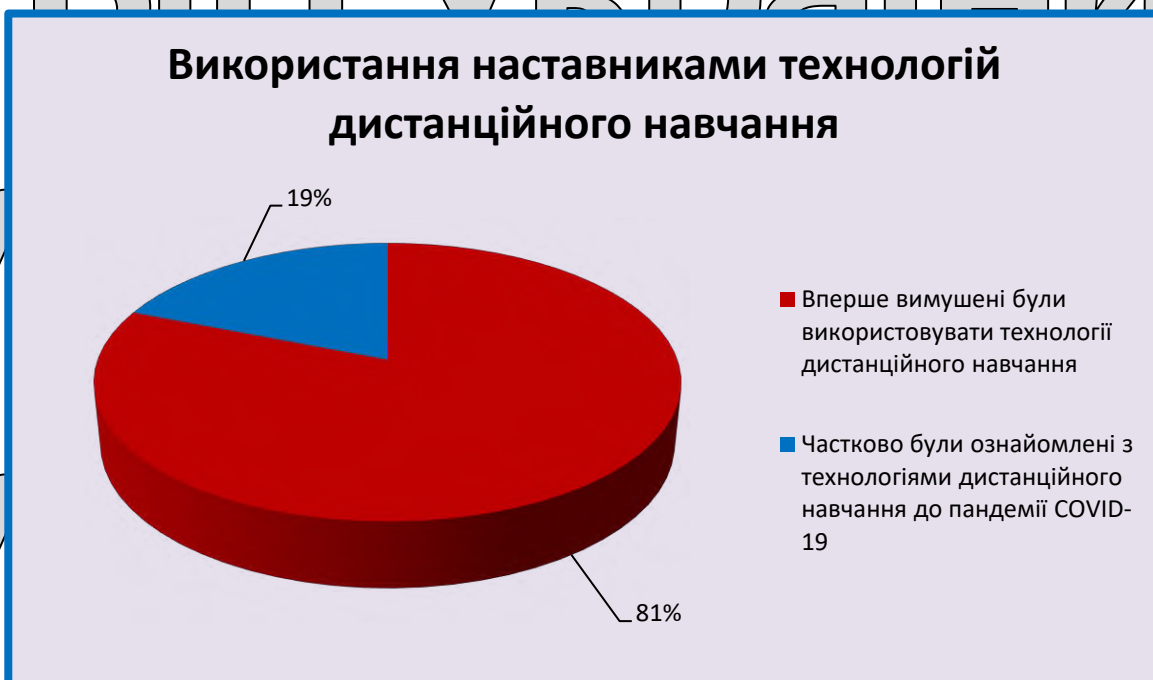

Рис. 3.4. Використання наставниками технологій дистанційного навчання

Для вирішення означених проблем, науково-педагогічним працівникам було запропоновано пройти сучасні онлайн-курси для підвищення кваліфікації педагогів, де їх колеги навчають технології роботи в дистанційному режимі (вивчення роботи з Word, Exel, соціальними мережами (Facebook, Instagram), дистанційними платформами, середовищами для проведення відеоконференцій, вебінарів (Zoom, Skype), хмарними сервісами (Google-диск), формування умінь складати опитувальник у Viber-групах при роботі з вихованцями.

Також запропоновано перелік безкоштовних платформ для освітян і не тільки:

1. School Education Gateway Europe's online platform for school education. 27 курсів. Вебінари.

2. European Schoolnet Academy Scientix. Каталог курсів (англійською

мовою)

3. Студія онлайн-освіти – EdEra.

4. Безкоштовні онлайн-курси – курси Microsoft.

5. Український громадський проект масових відкритих онлайн-курсів «Prometeus». На даній платформі відкрито безкоштовний онлайн-курс «Підвищення кваліфікації педагогічних працівників: нові вимоги і можливості». Даний курс створено учасниками робочої групи з питань професійного розвитку педагогічних працівників МОН, яка розробляла зміни до «Порядку підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних

працівників». Лектори на конкретних прикладах розказують, як і де обирати програми підвищення кваліфікації, на що звертати увагу під час розробки таких програм [38].

6. You Tube канал про технології доповненої реальності в освіті.

На основі проаналізованого досвіду організації виховної роботи, результатів педагогічних досліджень сучасних педагогів з даної проблеми, нами були розроблені методичні рекомендації щодо проведення виховної роботи у закладах вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

Зокрема, як уже було зазначено попередньо, будь яка діяльність, у тому числі і виховний процес, має бути заздалегідь спланованою, з чіткою означеним планом та окресленими результатами досягнення поставленої мети.

Тому планування виховної роботи наставником академічної групи передбачає наступні етапи:

I. Підготовчий етап.

1. План виховної роботи з академічною групою обов'язково потрібно узгоджувати з планом виховної роботи закладу вищої освіти, керуючись основними його положеннями щодо даного напрямку роботи, а також з часом проведення загально факультетських виховних заходів.

2. План виховних заходів має бути узгодженим із розкладом навчальних занять студентів відповідної групи. Разом з тим, наставник повинен враховувати й власний розклад своєї навчальної роботи.

3. Обов'язковою складовою є вивчення та врахування ціннісних орієнтацій, особистих вподобань та інтересів своїх вихованців.

4. З'ясування розкладу роботи художніх колективів та спортивних секцій, членами яких є студенти групи.

5. Підбору ефективних форм і методів виховної роботи сприяє вивчення методичної літератури.

II. Робочий етап.

1. Психолого-педагогічне вивчення студента та складання характеристики студента та групи, враховуючи стадії розвитку колективу та наявність певних труднощів або проблем.

2. На основі характеристики групи, формулювання мети та завдань на конкретний період. К. Д. Ушинський зазначав: *«Щоб Ви сказали про архітектора, який закладаючи новий будинок, не зумів би вам відповісти на питання, що він хоче побудувати... Теж саме повинні ви сказати і про вихователя, який не зуміє ясно і точно визначити вам мету своєї виховної діяльності. Доручаючи вихователю чисті і вразливі душі дітей для того, щоб він привив в них перші і тому найглибші риси, ми маємо право спитати*

вихователя, яку мету він буде переслідувати в своїй діяльності і вимагати на це питання ясної і категоричної відповіді...».

3. Складання плану виховних заходів з раціональним розподілом їх у часі.

4. Заповнення журналу виховної роботи наставника академічної групи.

5. Визначення методів контролю за реалізацією процесом та результатом запланованої виховної роботи.

Рекомендації щодо складання плану виховної роботи:

1. У вступі необхідно стисло проаналізувати результати виховної роботи за попередній рік та надати оцінку їхньої ефективності, зазначити рівень вихованості студентів, розкрити недоліки попередньої роботи та їх можливі причини (у випадку, якщо наставництво не у студентів першого курсу). Окрім того рекомендовано окреслити соціально-психологічні умови, продиктовані вимогами сучасного суспільства щодо реалізації виховної роботи та визначити основні напрями виховання поточний рік навчання.

2. Обґрунтувати мету та основні практичні завдання на рік в цілому та навчальний семестр зокрема, конкретизувати їх у кожному розділі.

4. Підбір ефективних форм і методів виховної роботи зі студентами, налагодження контакту з їхніми батьками, співпраця з науково-педагогічними працівниками, які проводять заняття з даною академічною групою з метою поєднання навчальної та виховної мети відповідних тематичних лекцій.

5. Врахувати концепції національного спрямування змісту виховання, що ґрунтується на засадах родинного виховання, народної педагогіки, наукової, передової педагогічної думки, яка відображає надбання національної виховної мудрості та формує культуру само ідентифікації, почуття патріотизму та шанобливого ставлення до історичного розвитку матеріальної та духовної культури нації.

6. Окреслити структуру роботи зі студентами, які належать до «групи ризику», визначити шляхи соціально-педагогічної допомоги для них за

допомогою антинаркотичної, антиалкогольної та антитютюнової пропаганди, профілактики правопорушень тощо.

7. Враховувати внодобання, інтереси, потреби студентів, поради і слушні зауваження науково-педагогічних працівників. За потреби залучати до співпраці психологічну службу закладу освіти.

8. Обов'язково планувати колективні творчі справи, спрямовані на розвиток свідомої соціально-значущої громадської позиції студентів, їхніх організаторських здібностей, економічної, правової, пізнавальної, практично-трудова, емпатійної, художньо-естетичної, комунікативної та інших компетентностей тощо.

9. Узгодити з розкладом роботи всіх виховних центрів (клубами, гуртками, спортивними секціями, колективами художньої самодіяльності, бібліотеками, психологічним центром тощо).

10. Врахувати можливість коректування, внесення змін до плану виховної роботи відповідно до поновленої інформації про студентів.

Планування позанавчальної виховної роботи — це власна творчість науково-педагогічного та студентського колективів. При його розробці враховується:

- стан розвитку студентського колективу;
- конкретизована мета, над реалізацією якої працюватиме куратор спільно з іншими суб'єктами виховної діяльності закладу вищої освіти;
- специфіка та традиції закладу вищої освіти;
- інтереси та запити студентського колективу;
- можливості студентського самоврядування, закладу освіти, міста, роботодавців тощо [19, 191].

Умовами ефективного проведення виховних годин у процесі дистанційного навчання є дотримання ряду вимог.

Нами було виокремлено ряд наступних рекомендацій щодо організації виховної роботи онлайн задля отримання бажаних результатів та досягнення

поставленої виховної мети з максимальною наближеністю до реального життя:

1. *Стійке інтернет з'єднання.* Заздалегідь оберіть місце ближче до Wi-Fi роутеру чи застосуйте дротове з'єднання. Проведіть попереднє тестування інтернет з'єднання аби на виховному занятті не виникало проблем із затримкою зв'язку, низькою якістю картинки чи поганим звуком тощо.

2. *Гаджети для підключення.* Використовуйте стаціонарний комп'ютер або ноутбук з камерою для відвідування занять. Телефон рекомендуємо використовувати як допоміжний прилад.

3. *Наявність камери.* Під час онлайн виховної години повинна бути обов'язково увімкнена камера, адже робота на парі передбачає спілкування наставника академічної групи зі своїми вихованцями – тому, дуже важливо бачити один одного (не турбуйтеся про наявність камери та її справність заздалегідь).

4. *Дотримання пунктуальності.* Вчасно розпочинайте виховну годину відповідно до запланованого часу із врахуванням свого стандартного розкладу навчання.

5. *Організація робочого місця.* Заздалегідь продумайте та організуйте робоче місце для проведення онлайн зустрічей зі студентами. При умові, що робота проводиться з дому, попередьте рідних та близьких про свій розклад. Оберіть зручний стілець та влаштуйтеся за письмовим столом. Задля кращого відокремлення від зовнішніх факторів занурення у процес роботи, використовуйте навушники.

Також, пропонуємо наставникам академічних груп наступні форми та методи виховної роботи у період дистанційного навчання:

1. З метою урізноманітнення дозвілля студентської молоді у період дистанційного навчання запустити у соціальні мережі марафон *#НеСумуйНаКарантині*, суть якого полягає у тому, щоб виховні заходи, які заплановані у річному плані наставника академічної групи, по можливості

перенести для виконання в соціальні мережі, залучаючи студентську молодь до дистанційного виховного процесу.

2. З метою організації цікавого дозвілля, організувати проведення фото челенджу «Мій вільний час без теджета», що передбачатиме демонстрацію світлин з прикладами використання студентською молоддю свого дозвілля (хореографія, вишивка, в'язання, живопис, кінний спорт тощо).

3. З метою покращення емоційного та фізичного стану та пропаганди здоров'язберезувального стилю поведінки, особливо в умовах поширення COVID-19, проводити онлайн-марафон «Здоров'я понад усе». Щодня надсилати індивідуальні челенджі на тему здоров'язбереження, які допомагатимуть підтримувати здоров'я та проводити з користю вільний час.

4. Ознайомитись з історією України через онлайн-подорожі інтерактивною виставкою «Сила підпису», де зібрані унікальні документи, що склали долю нашої держави від стародавніх часів і до сьогодні (онлайн-подорожі).

Таким чином, нами було проведено опитування серед учасників освітнього процесу (здобувачами освіти та наставниками академічних груп) з питань організації та проведення виховної роботи в умовах дистанційного навчання. Аналіз результатів дозволив розробити ряд методичних рекомендацій щодо удосконалення реалізації даної роботи. Зокрема, наставникам академічних груп запропонований перелік безкоштовних платформ для навчання освітян, чітко окреслені етапи планування виховної роботи; охарактеризовані рекомендації щодо ефективного проведення виховних годин в онлайн режимі, а також запропоновані оригінальні форми та методи виховної роботи у період дистанційного навчання.

Висновки до розділу 3.

Дистанційна організація освітнього процесу внесла свої корективи й в процес виховання студентської молоді. Однак, проаналізована вище система виховної роботи НУБіП України, демонструє великі можливості для розвитку особистісних якостей, персональних навичок, а також реалізації творчих здібностей та нахилів здобувачів освіти навіть у період карантинних обмежень. Цьому сприяє злагоджена робота керівництва університету, наставників академічних груп, керівників художніх колективів, тренерів спортивних секцій, активістів органів студентського самоврядування та науково-педагогічних працівників зокрема.

Розробці методичних рекомендацій щодо організації та проведення виховної роботи у закладах вищої освіти у період карантинних обмежень, передували аналіз досвіду організації виховної роботи в умовах дистанційного навчання у Національному університеті Біоресурсів і природокористування України та проведення анкетування серед здобувачів освіти та наставників академічних груп, що дозволило з'ясувати спрямованість їхнього ставлення до дистанційної форми роботи та визначити деякі протиріччя, які виникли у процесі реалізації виховної роботи у форматі онлайн режиму.

На основі отриманих результатів дослідження, наставникам академічних груп запропонований перелік безкоштовних платформ для навчання освітян; чітко окреслені етапи планування виховної роботи; охарактеризовані рекомендації щодо ефективного проведення виховних годин в онлайн режимі, а також запропоновані оригінальні форми та методи виховної роботи у період дистанційного навчання.

ВИСНОВКИ

Теоретичний аналіз сучасних наукових джерел засвідчив, що проблема організації виховної роботи у закладі вищої освіти в умовах дистанційного навчання є актуальною на сьогоднішній день, що зумовлено соціальною значущістю проблеми виховання студентської молоді в умовах дистанційного навчання, необхідністю удосконалення виховного процесу шляхом розробки та творчого оновлення методик проведення виховних годин у закладах вищої освіти України.

1. Сучасні виклики суспільства вимагають постійного оновлення змісту виховної роботи та креативного підходу педагогів під час використання комунікаційного програмного забезпечення у процесі виховання студентської молоді. У зв'язку з цим, у педагогічній науці проблема виховання молодого покоління у закладах вищої освіти досліджується вченими у різних напрямках, зокрема: виховання особистості майбутнього фахівця (С. Ніколаєнко, Р. Сопівник, І. Сопівник, Г. Шевченко, Л. Мащенко та ін.), формування цінностей здоров'язбереження молодого покоління (О. Гончарук, Н. Завидівська, Н. Башавець, А. Осіпцов, О. Богініч та ін.), підвищення виховного потенціалу середовища (Т. Алексеєнко, О. Безпалько, В. Бочарова, І. Зверева та ін.), питання формування гуманістичних цінностей (А. Андрущенко, І. Бех, М. Боришевський, О. Вишневський, І. Зязюн, В. Кремінь та ін.).

2. Карантинні обмеження, викликані пандемією COVID-19, зробили значний вплив на звичний режим усіх учасників освітнього процесу. І студенти, і викладачі вимушені були перейти на зовсім новий формат навчання та спілкування. Перед наставниками академічних груп постало завдання за допомогою інструментів дистанційного навчання систематично проводити моніторинг успішності студентів, підвищувати культуру поведінки молоді в соціальних мережах тощо, формувати навички протиепідеміологічної культури та стійку систему морально-духовних цінностей в сучасних реаліях. Виховна робота в онлайн режимі передбачає застосування різних педагогічних технологій у віртуальному середовищі,

максимально розширює аудиторію вихованців, дає можливість задоволення індивідуальних освітніх потреб студента і реалізації його творчого потенціалу. Сучасний передовий педагогічний досвід розкриває оригінальні

форми і методи виховання в умовах дистанційного навчання, зокрема:

проекти та презентації, віртуальне відвідування музеїв України та світу,

організація інтерв'ю під запис та проведення квесту, завдання «Знахідка»,

проект «Допоможи молодшому», вікторина у VIBER тощо. За допомогою

одного з найзручніших додатків для швидкого зв'язку, можливо проводити

соціологічні опитування.

3. Нами було проаналізовано досвід організації виховної роботи в умовах дистанційного навчання в Національному університеті біоресурсів і

природокористування України. Не зважаючи на усі труднощі та перестороги

щодо організації освітнього процесу в умовах карантинних обмежень,

виховний процес студентської молоді у НУБіП України продовжив своє

функціонування завдяки злагоджені, продуманій та конструктивній роботі

керівництва університету разом із наставниками академічних груп здобувачів

освіти. Ключовим координатором виховних впливів на особистість студента

у межах закладу освіти став наставник групи, тому організація виховних

годин із затвердженим попередньо графіком та тематикою проведення

продовжила в режимі відеоконференції за допомогою зовнішніх платформ

Zoom, Cisco Webex Meetings та ін. Також, за сприяння Навчально-наукового

центру виховної роботи і соціального розвитку НУБіП України, розроблені

віртуальні екскурсії до музеїв університету з використанням різних

програмних засобів в онлайн режимі. Приурочені знаменним датам та

святковим подіям, відповідно до плану виховних заходів наставника

академічної групи, організовувались також віртуальні екскурсії музеями

України, які у період карантинних обмежень надали доступ до відвідування

онлайн.

4. За результатами проведеного опитування серед здобувачів освіти,

нам вдалося з'ясувати ряд труднощів в реалізації виховної роботи у період

карантинних обмежень, зокрема дистанційного навчання. На основі отриманих результатів дослідження, розроблено методичні рекомендації наставникам академічних груп щодо реалізації виховної роботи в умовах

дистанційного навчання, зокрема: запропонований перелік безкоштовних

платформ для навчання освітян; чітко окреслені етапи планування виховної

роботи; охарактеризовані рекомендації щодо ефективного проведення

виховних годин в онлайн режимі, а також запропоновані оригінальні форми

та методи виховної роботи у період дистанційного навчання. Поряд з цим,

визначено шляхи удосконалення системи виховання у закладі вищої освіти в

умовах дистанційного навчання шляхом дотримання усіх учасників

виховного процесу наступних рекомендацій: наявність стійкого інтернет

з'єднання, гаджетів для підключення, камери, дотримання пунктуальності та

організація робочого місця.

Виховна робота у дистанційній формі ставить перед педагогами нові

вимоги не тільки в змістовій сфері навчання та виховання, а й у

технологічній. Воно вимагає створення спеціальних навчальних матеріалів.

До його особливостей потрібно віднести його інтерактивний характер,

необхідність чіткого планування у часі, інтенсивність дискусій, необхідність

участі слухачів у коригуванні структури, змісту і ефективності виховного

процесу. Однак, ми схилиємось до думки, що дистанційну форму виховання

доречно використовувати як додатковий вид навчально-виховного процесу, з

метою формування гармонійно розвиненої, соціально активної, національно

свідомої особистості, професійно-грамотного, творчого фахівця, що поєднує

в собі високі духовні і моральні якості, професійну компетентність, здатність

самостійно та нестандартно мислити, приймати самостійні рішення, швидко

адаптуватись у складних обставинах суспільного й особистого життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Березін А. М. Психологічні чинники формування національної свідомості. К. : Практична психологія та соціальна робота, 2007. 56 с.
2. Бех І. Д. Виховні прийоми у майстерності педагога. Зростаюча особистість у смислоціннісних обрисах: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Івано-Франківськ: «НАІР», К. : 2020. С. 19-25.
3. Бех І. Д. Програма патріотичного виховання дітей та учнівської молоді. Л. : Світ виховання, 2009. 335 с
4. Блашкова О. М. Формування гуманістичних цінностей студентів природничих спеціальностей у навчально-виховному процесі педагогічних університетів : дис...13.00.07 «Теорія і метода виховання». Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля. Київ. 2019. 238 с.
5. Болтянська Н. І. Система взаємовідносин у ВНЗ: куратор – студент. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь, 2017. Вип. 20. С. 43–49.
6. Васюк О., Виговська С., Зв'ягельський А. Дослідження патріотизму в студентської молоді. Молодь і ринок. 2019. С. 38–44.
7. Васюк О. В. Роль куратора у формуванні виховного мікросередовища закладу вищої освіти. Матеріали конференції МЦНД. 2020. С. 61–62.
8. Виховна робота з використанням форми змішаного навчання. URL : <https://vseosvita.ua/library/material-na-temu-vihovna-robot-a-z-vikoristannam-formi-zmisanogo-navcanna-412114.html>
9. Вікіпедія. Студент. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
10. Вітвицька С. С. Студент як об'єкт педагогічної діяльності URL : <http://eprints.zu.edu.ua/2143/1/00vssopd.pdf>
11. Головка В. А. Професійне виховання у вищому навчальному закладі як педагогічна категорія // Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія» Харків, 2016. Вип. 58. С. 11-18.

12. Гончар О. В. Новітні технології суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників навчального процесу вищої школи. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Випуск 3. ХОВНОКУ: 2012. С. 40-44.

13. Гончарук О. М. Формування здоров'язбережувального стилю поведінки студентів аграрних закладів вищої освіти: автореф. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / Східноукр. нац. ун-т імені Володимира Даля. Київ, 2018. 18 с.

14. Гнатишин І. Л. Творчий потенціал студентів як важливий чинник суспільного прогресу держави. Вісник ЛДУ БЖД №11. 2015. С. 18-23.

15. Даценко Г. В., Сузанська З. В. Дистанційне навчання як засіб стимулювання самоосвіти // Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія. Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2017. С. 17-20.

16. Дегтярьова Г. Педагогічна взаємодія у контексті якісної професійної підготовки фахівців у ПТНЗ. Педагогіка і психологія професійної освіти. Випуск 4. 2013. С. 64-74.

17. Дистанційна освіта в сучасній освітній діяльності / Освітній портал URL : <http://www.osvita.org.ua/articles/30.html/>

18. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [Електронний ресурс] : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л. Б. Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. 102 с.

19. Довідник з виховної роботи зі студентами / В. І. Тернопільська, Т. В. Коломієць, І. О. Піонтківська. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2014. 264 с.

20. Дудка І. Патріотичне виховання студентської молоді як складова громадської діяльності вищого навчального закладу // Витоки педагогічної майстерності. Випуск 16. 2015. С. 56-63.

21. Закон України "Про вищу освіту". URL : <https://zakon.help/law/1556-VII/edition01.01.2019/>

22. Заредінова Е. Р. Характеристика вікових особливостей студентів у контексті формування соціокультурних цінностей в освітньому середовищі

закладу вищої освіти. Зростаюча особистість у смислоцих обрисах: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Івано-Франківськ: «НАІР», К. : 2020. С.78-82.

23. Иваненко С. В. Тищенко В. А. Интерактивные технологии дистанционного обучения в условиях пандемии. 2020. С. 24-26.

24. Карелова Р. А. Учет возрастных особенностей студентов колледжа при формировании готовности к профессиональной мобильности через субъектный опыт. URL: <http://wwenews.esrae.ru/pdf/2016/%204/336.pdf>

25. Козирев М. П., Козловська Ю. Р. Професійне становлення фахівця в умовах вищого навчального закладу // Науковий вісник №1 Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна. 2013. С. 305-313 с.

26. Кондрашова Л. В., Лаврентьева О. О., Зеленкова Н. І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний посібник. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.

27. Концепція національного виховання студентської молоді НУБіП України. URL : <https://nubip.edu.ua/node/47818/4>

28. Курняк Л. Д. Екологічна культура: поняття і реальність. // Вища освіта України. 2006. № 3. С. 32-37.

29. Кухаренко П. М. Формування громадської позиції сучасної молоді // Україна на зламі тисячоліть – 20 років незалежності (1991-2011) : зб. наук. пр. Д. : Вид-во «Придніпров'я», 2011. Вип. 3. С.169-174.

30. Кучай О. В. Теоретичні засади дистанційного навчання у вищій школі. Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики: зб. матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф., 2018. К. : Міленіум, 2018. С. 80-81.

31. Лепеха І. О., Хоменко М. П., Невмержицький О. В. Виховна робота у вищих навчальних закладах. Київ : «Апроосвіта», 2015. 242 с.

32. Лізвінський В. Л. Підходи до класифікації методів, форм і напрямів виховання в навчальній літературі з педагогіки (50-х років ХХ – на початку

XXI століття) // збірн. наук. пр. Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). Бердянськ : БДПУ, 2010. № 3. С. 30-34

33. Матвієнко Т. В. Роль інтерактивних форм навчання під час екологічного виховання студентів у ВНЗ / Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві, 2013, вип. 3(4). С. 219-224.

34. Маценко Л. М., Романюк І. Р. Формування естетичної культури студентської молоді в НУБіП України. Сборник научных трудов SWord. Материалы международной научно-практической конференции «Современные проблемы и пути их решения в науке, транспорте, производстве и образовании. 2014». (2 Т. 10). С. 68-74.

35. Музей анатомії НУБіП України. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki>

36. Николаенко С. М., Шинкарук В. Д., Рудень Д. М., Сопівник Р. В., Сопівник І. В., Петрів Г. В., Кушнір А. О., Мойсєєв В. В., Давидова О. П. Програма виховання студента: «Фахівець, громадянин, патріот». Навчально-методичний посібник. К.: «Ай Си Ес - Актив», 2016. 75 с.

37. Онлайн-подорожі інтерактивною виставкою «Сила підпису» <https://sk.ua/uk/sila-pidpisu/>

38. Освітній портал. URL : <https://urokok.com.ua>

39. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи / Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко. К.: ТОВ Філ-студія, 2006. 320 с.

40. Положення про відділ виховної роботи та студентських справ. URL : https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u279/polozhennya_pro_viddil_vihovnoi_roboti_nubip_ukrain.pdf

41. Положення про Навчально-науковий центр виховної роботи та соціального розвитку. URL : https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u279/polozhennya_pro_nnc_2019.doc.pdf

42. Положення про наставника академічної групи НУБіП України. URL : https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u279/polozhennya_pro_nastavnika_akademichnoyi_grupi.pdf

43. Моступна О. В. Основні напрями виховання молоді. 2012 // https://scholar.google.com.ua/scholar?cluster=16367375709429311783&hl=uk&as_sdt=0,5

44. Правове виховання студентської молоді. URL : https://www.ifnmu.edu.ua/images/biblioteka/nashi_resursi/suspilni_vistavki/2018/PRAVO.pdf

45. Равчина Т., Тюріна Т. Організація суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача вищої школи і студента у контексті сучасних освітніх викликів.

Педагогічна освіта і наука в умовах класичного університету: традиції, проблеми, перспективи: Педагогічна думка, освіта, персоналій: теоретичний, історичний, компаративістський підходи. Випуск 3. 2013. С. 20–29.

46. Рябинчук І. О., Сушко Р. О. Особливості дистанційного навчання майбутніх викладачів фізичного виховання в умовах пандемії корона вірусу // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Випуск 5. Київ. 2021. С. 98-102.

47. Сірик С. Ф. Позанавчальна діяльність студентів як чинник успішної соціалізації особистості // Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2019. № 2 (18).

48. Слостенін В. А. Педагогическая деятельность как творческий процесс. Педагогическое образование и наука. 2005. № 1. С. 25-34.

49. Современные психолого-педагогические проблемы высшей школы /под ред. Б. Г. Ананьева, Н. В. Кузьминой. Ленинград, 1974. 334с.

50. Сопівник Р. В. Виховання лідерських якостей студентів аграрних вищих навчальних закладів: [монографія]. 2-ге видання доповнене. Київ: «ЦІП «Компринт», 2014. 533 с.

51. Стародуб Ю., Шара С. Виховна робота у ЗВО як чинник формування особистості майбутнього фахівця // Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті : тези доповідей XLIII Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт

студентів за 2019 рік (м. Полтава, 07–08 квітня 2020 р.) : у 2 ч., ч. 1. Полтава : ПУЕТ, 2020. 255 с.

52. Стратегія національно-патріотичного виховання на 2020-2025 рр.

URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019#n15>

53. Сучасні освітні технології. URL :

<https://educationpakhomova.blogspot.com/2020/03/mooc.html>

54. Сушко О. В., Колодій О. Є. Основи виховної діяльності куратора групи у ЗВО. Збірник науково-методичних праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного. Вип. 24. 2021.

55. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. К. : Кондор, 2011. 628 с.

56. Хорошак К. Симптоми, наслідки, імунітет, вакцини та інше: що світ знає про COVID-19. Підсумки-2020. 2020. URL :

<https://life.pravda.com.ua/health/2020/12/28/243513/>

57. Шаповалов М., Сушко Р. Дистанційне навчання як форма проведення уроків фізичної культури. V Міжнародна наукова конференція з нових тенденцій у науці та освіті (Рим, Італія). 2021. С. 438-440.

58. Шиян К. А., Маценко Л. М. Організація виховної роботи куратора студентської групи // Сучасна гуманітарна наука в інтерпретації молодих дослідників: Збірник доповідей учасників всеукраїнської студентсько-учнівської науково-практичної он-лайн конференції. К.: НУБІП України, 2021. 303 с.

59. Ярошук Л. Теорія та методика виховання : навч. посібник. Бердянськ, 2019. 400 с.

60. Rembaeh O., Liybich O., Antonenko M., Kovalenko V., Valiciev R. University students` satisfaction: The impact of computer-mediated blended learning. Revista Românească pentru Educație Multidimensională. 2019. 11 (4S1), 221-241. DOI: 10.18662/rrem/186

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Гончарук Оксана Миколаївна,

к.пед.н., ст. викладач

Шутка Володимир Ярославович,

студент

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ, Україна

honcharukoksana@nubip.edu.ua

Вступ./Introduction. Однією з найбільш актуальних проблем у педагогічній теорії та практиці є проблема організації виховного процесу у закладі вищої освіти.

Використання новітніх технологій виховання суттєво впливає на формування у закладах вищої школи комфортного гуманізованого середовища як основної складової особистісно-професійного розвитку майбутніх спеціалістів та сприяє їх повноцінній самореалізації у професійному та особистісному становленні [2,3].

У сучасних умовах карантинних обмежень, заклади вищої освіти вимушені перейти до дистанційної форми роботи, що передбачає реалізацію навчального процесу завдяки інформаційно-освітнім технологіям та системам комунікацій. Поряд із цим, виховний процес студентської молоді повинен відповідати тим потребам, які склалися у суспільстві на даному етапі та велику необхідність серед освітян у пошуку інноваційних шляхів якісного вдосконалення виховання студентської молоді.

Матеріали і методи./Materials and methods. У сучасній педагогічній науці проблема виховання молодого покоління у закладах вищої освіти досліджується вченими (С. Ніколаснко, Р. Сопівник, І. Сопівник, Г. Шевченко, І. Бек, В. Кремінь, Н. Завидівська, Н. Башавець, А. Осіпцов, О. Безпалько та ін.) у різних напрямках, однак дані наукові дослідження не охоплюють проблему реалізації виховного процесу у вищій школі в умовах дистанційного навчання, адже сучасні виклики постійно вимагають оновлення змісту виховної роботи та креативного підходу педагогів під час використання комунікаційного програмного забезпечення у процесі виховання студентської молоді.

Соціальна значущість проблеми виховання студентської молоді в умовах дистанційного навчання, необхідність удосконалення виховного процесу шляхом

розробки та творчого оновлення методик проведення виховних годин у закладах вищої освіти України зумовили мету нашого дослідження.

Мета роботи./Aim. Розкрити особливості виховної роботи у закладі вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

Результати та обговорення./Results and discussion. У контексті теми роботи та означеної мети нашого дослідження, нами було проаналізовано особливості організації виховної роботи в умовах дистанційного навчання у Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

Не зважаючи на усі труднощі та перестороги щодо організації освітнього процесу в умовах карантинних обмежень, виховний процес студентської молоді у закладі освіти продовжив своє функціонування завдяки злагодженій, продуманій та конструктивній роботі керівництва університету разом із наставниками академічних груп здобувачів освіти.

Саме наставник є ключовим координатором виховних впливів на особистість студента у межах закладу освіти, тому організація виховних годин із затвердженим попередньо графіком та тематикою проведення продовжилась в режимі відеоконференції за допомогою зовнішніх платформ Zoom, Cisco Webex Meetings та ін. Дані системи дозволяють не лише комунікацію face-to-face «куратор-студент», «студент-студент». Наставники мають можливість демонструвати вміст екрану, таким чином для студентів доступні тематичні презентації та відеоматеріали.

Також, за сприяння Навчально-наукового центру виховної роботи і соціального розвитку НУБіП України, розроблені віртуальні екскурсії до музеїв університету з використанням різних програмних засобів в онлайн режимі. Можливість ознайомлення першокурсників з історією університету, основними етапами його розвитку реалізовувалась за допомогою онлайн-екскурсії до музею історії НУБіП України.

Оригінальність оформлення, велика кількість експонатів, представників фауни усіх континентів вражає студентів у природничому музеї анатомії університету, створеного на факультеті ветеринарної медицини. Музей лісових звірів та птахів ім. професора О. О. Салганського, окрім навчальної забезпечує і виховну функцію освітнього процесу, адже серед різноманітної кількості представлених експонатів, велика частина віднесена до «червоних списків», тому виховання екологічної складової спрямованості особистості відбувається через формування у студентської молоді бережного ставлення до природи.

Приурочені знаменним датам та святковим подіям, відповідно до плану виховних заходів наставника академічної групи, організовувались також віртуальні екскурсії

музеями України, які у період карантинних обмежень надали доступ до відвідування онлайн.

Невід'ємною складовою виховної роботи є культурно-просвітницька діяльність у закладах вищої освіти, а саме формування творчої особистості, розвиток її здібностей та уподобань. Цю складову в НУБіП України реалізовує кафедра культурології, на базі якої

діє різноманітна кількість вокальних студій (мистецька студія «Сім сходинок», хорова група народного ансамблю пісні і танцю «Колос» ім. С.А. Семеновського, студія академічного, естрадного та джазового співу, студія естрадного співу «ВойтВойс», вокальний ансамбль «Октава» та ін.), хореографічних колективів, народний театр «Березіль» та студія декоративно-вжиткового мистецтва («Декоративна флористика» та «Голосівська палітра»).

Не зважаючи на віддалений формат навчання, керівники колективів продовжували працювати з талановитою молоддю та брали активну участь, завойовуючи призові місця, у всеукраїнських та міжнародних конкурсах, що проводяться дистанційно та популяризують дитячу та молодіжну творчість. Такі заходи спрямовані, в першу чергу, на реалізацію творчого потенціалу молоді, створення можливості креативної взаємодії та взаємозбагачення культурними традиціями тощо.

Традиційним для університету є проведення щорічної виставки прикладного мистецтва «Господарочка», де викладачі та студенти демонструють свої творчі роботи в категорії вишивки, в'язання, живопису, дизайну та інших технологій. В умовах карантину, поряд із використанням уже звичних платформ для відеоконференцій наставники груп та їх вихованці організовували онлайн-виставку творчих робіт через популярні соціальні мережі.

Особливістю діяльності сучасних закладів вищої освіти є підготовка не лише висококваліфікованих працівників у відповідній галузі, але й виховання всебічно та гармонійно розвиненої особистості зі сформованими моральними якостями, соціальними навичками, належним рівнем фізичної підготовки та моральної стійкості, що є невід'ємними складовими забезпечення успіху професійної реалізації [1].

Фізичне виховання, спортивно-масова робота, пропаганда здорового способу життя серед студентської молоді – обов'язкова складова діяльності університету. Кафедра фізичного виховання НУБіП України регулярно надавала методичні рекомендації щодо оздоровлення та організувала онлайн-зустрічі із здобувачами освіти на відповідну тематику.

Таким чином, дистанційна організація освітнього процесу внесла свої корективи й в процес виховання студентської молоді. Однак, проаналізована вище система виховної

роботи НУБІП України, демонструє великі можливості для розвитку особистісних якостей, персональних навичок, а також реалізації творчих здібностей та нахилів здобувачів освіти навіть у період карантинних обмежень. Цьому сприяє злагоджена робота керівництва університету, наставників академічних груп, керівників художніх колективів, тренерів спортивних секцій, активістів органів студентського самоврядування та науково-педагогічних працівників, які під час викладання фахових дисциплін, реалізують триєдину мету заняття: навчальну, розвивальну та виховну.

Список використаних джерел:

1. Гончарук О.М. Формування здоров'язберезувального стилю поведінки студентів аграрних закладів вищої освіти: автореф. ...канд. пед. наук: 13.00.07 / Східноукр. нац. ун-т імені Володимира Дала. Київ, 2018. 18 с.
2. Довідник з виховної роботи зі студентами / В. І. Тернопільська, Т. В. Коломієць, І. О. Пionтківська. Тернопіль : Навчальна книга, Богдан, 2014. 264 с.
3. Національний університет біоресурсів і природокористування України. URL:

<https://nubip.edu.ua/>

КАЛЕНДАР ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ НА 2021-2022 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

СЕРПЕНЬ 2021 р.

23. 08 – День Державного Прапора України.
24. 08 – День незалежності України. Національне свято.

ВЕРЕСЕНЬ 2021 р.

1. 09 – День знань.
2. 09 – 1945 – підписано Акт про беззастережну капітуляцію Японії. Закінчення Другої світової війни.
8. 09 – Міжнародний день грамотності.
12. 09 – День українського кіно.
20. 09 – День батька.
19. 09 – 60 років від дня народження Оксани Стефанівни Забужко (1960), української поетеси, письменниці.
20. 09 – Всенародний день батька
20. 09 – 30 років від дня народження Дари Корній (Михрослави Іванівни Замойської) (1970), української письменниці.
21. 09 – Міжнародний день миру.
22. 09 – День партизанської слави.
28. 09 – День народження Василя Олександровича Сухомлинського (1918–1970), видатного українського педагога-гуманіста, письменника, директора Павлівської середньої школи.
29. 09 – 175 років від дня народження Івана Карповича Карпенка-Карого (Таблевича) (1845–1907), українського драматурга
30. 09 – Всеукраїнський день бібліотек.

ЖОВТЕНЬ 2021 р.

1. 10 – Міжнародний день музики.
2. 10 – Міжнародний день боротьби проти насильства.
4. 10 – День працівників освіти (в Україні)
14. 10 – Покрова Пресвятої Богородиці. День українського козацтва. День захисника України.
22. 10 – 85 років від дня народження Бориса Ілліча Олійника (1935–2017), українського поета.
24. 10 – Міжнародний день Організації Об'єднаних Націй
28. 10 – День визволення України від фашистських загарбників.

ЛИСТОПАД 2021 р.

9. 11 – День української писемності та мови.
16. 11 – Міжнародний день толерантності.
20. 11 – Всесвітній день дитини.
28. 11 – День пам'яті жертв голодомору та політичних репресій. Всеукраїнська акція «Засвіти свічку».

ГРУДЕНЬ 2021 р.

1. 12 – Всесвітній день боротьби зі СНІДом.
5. 12 – Міжнародний день волонтерів.
6. 12 – День Збройних Сил України.
10. 12 – Міжнародний день прав людини.
13 грудня (друга неділя місяця) – День благодійництва
14. 12 – День вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

НУБІП УКРАЇНИ

14 грудня – 180 років від дня народження Михайла Петровича Старицького (1840—1904), українського драматурга.

19. 12 – День Святого Миколая Чудотворця.

25. 12 – Різдво Ісуса Христа за Григоріанським календарем.

СІЧЕНЬ 2022 р.

НУБІП УКРАЇНИ

1. 01 – Новий рік.

6. 01 – Святвечір. Багата кутя.

7. 01 – Різдво Христове.

14. 01 – Новий рік за старим стилем. День святого Василя Великого.

15. 01 – 1992 р Верховна Рада України затвердила Державний гімн України "Ще не вмерла Україна".

18. 01 – Святвечір водохресний.

19. 01 – Богоявлення Господнє. Водохреще.

22. 01 – День Соборності України.

27. 01 – 130 років від дня народження Павла Тичини

27. 01 – Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту

29. 01 – День пам'яті Героїв Крут.

ЛЮТИЙ 2022 р.

НУБІП УКРАЇНИ

10. 02 – День безпечного Інтернету.

14. 02 – День Святого Валентина.

15. 02 – Стрітіння Господнє.

17. 02 – Всесвітній День доброти.

19. 02 – 29 років тому (1992) Верховна Рада України затвердила тризуб як малий Державний герб України.

20. 02 – День Героїв Небесної Сотні.

21. 02 – Міжнародний день рідної мови.

25. 02 – 150 років від дня народження Лесі Українки.

27. 02 – 1991 Постановою Верховної Ради УРСР ратифіковано "Конвенцію про права дитини".

БЕРЕЗЕНЬ 2022 р.

НУБІП УКРАЇНИ

8. 03 – Міжнародний жіночий день (міжнародний день прав жінок).

9. 03 – День народження Тараса Григоровича Шевченка (1814-1861), українського поета, художника, мислителя.

19. 03 – 91 рік від дня народження Ліни Василівни Костенко (1930), української письменниці-шістдесятниці, поетеси.

20. 03 – Всесвітній день сну. Відзначається в третю п'ятницю березня.

21. 03 – Всесвітній день поезії.

22. 03 – Всесвітній день водних ресурсів.

23. 03 – Всеукраїнський день працівників культури та аматорів народного мистецтва.

27. 03 – Міжнародний день театру.

КВІТЕНЬ 2022 р.

НУБІП УКРАЇНИ

1. 04 – День сміху. Неофіційне свято, відзначається за традицією.

- Міжнародний день птахів. 1906р. підписано Міжнародну Конвенцію про охорону птахів.

2. 04 – Міжнародний день дитячої книги. День народження Г.-Х. Андерсена (1805-1875) данського письменника-казкаря.

6. 04 – Всесвітній день мультфільмів.

7. 04 – Всесвітній день здоров'я.
 11. 04 – Міжнародний день визволення в'язнів фашистських концтаборів. Пам'ятна дата, що відзначається щорічно, у цей день за ініціативою ООН.
 12. 04 – Всесвітній день авіації і космонавтики.
 17. 04 – День пожежної охорони
 17. 04 (третя субота місяця) – День довкілля.
 18. 04 – Міжнародний день пам'яток і визначних місць
 22. 04 – Всесвітній день Землі.
 23. 04 – Всесвітній день книги і авторського права.
 26. 04 – День Чорнобильської трагедії (1986).
 28. 04 – Всесвітній день охорони праці

ТРАВЕНЬ 2022 р.

1. 05 – День міжнародної солідарності трудящих.
 8-9. 05 - Дні пам'яті та примирення, присвячені пам'яті жертв Другої світової війни.
 9. 05 (друга неділя місяця) – День матері
 15. 05 – Міжнародний день родини (сім'ї)
 18. 05 – Міжнародний день музеїв
 20. 05 – День української вишиванки (третій четвер травня)
 24. 05 – День слов'янської писемності і культури.
 31. 05 – Всесвітній день боротьби з тютюнопалінням

ЧЕРВЕНЬ 2022 р.

1. 06 – Міжнародний день захисту дітей.
 1. 06 – Міжнародний день батьків.
 5. 06 – Всесвітній день охорони навколишнього середовища
 7. 06 – День Святої Трійці.
 9. 06 – Міжнародний день друзів.
 27. 06 – День молоді.
 28. 06 – День Конституції України.

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП України

Додаток 3

ЗВІТ
виховної роботи зі студентами
курсу _____ групи _____
гуманітарно-педагогічного факультету
за 2020-2021 н.р.

Дата проведення заходу	Місце проведення заходу	Зміст заходу	Відповідальні за організацію	Стан виконання
1. Культурно-масова робота				
31.08.2020	Гуманітарно-педагогічний факультет, актовий зал, навчальний корпус №3	Посвята у першокурсники	Наставник	виконано
01.09.2020	НУБіП України, стадіон	День знань	Наставник	виконано
Вересень 2020	Гуманітарно-педагогічний факультет, навчальний корпус №3	Бесіда на тему: «Сучасні шляхи утвердження України як національної держави»	Наставник	виконано
за графіком	Музей анатомії НУБіП України	Відвідування музею анатомії НУБіП України	Наставник	виконано (онлайн-екскурсія)
Лютий 2021 р.	НУБіП України	Участь студентів у святкуванні Масляної	Наставник	виконано
Лютий 2021 р.	НУБіП України, навчальний корпус №3	Участь студентів у заході, присвяченому вшануванню пам'яті Героїв Небесної Сотні	Наставник	виконано
Березень 2021 р.	Гуманітарно-педагогічний факультет, навчальний корпус №3	Виховна година на тему «Здоров'я понад усе! Відмовитись можливо тільки перший раз. Зумій сказати – ні!»	Наставник	виконано (виховна година онлайн)
Березень 2020 р.	НУБіП України, навчальний корпус №3	Участь студентів у мистецькому конкурсі «Господарочка» та відвідування експозиції робіт в ході біляктової зали	Наставник	виконано (організовано он-лайн виставку творчих робіт)

Упродовж року	Гуманітарно-педагогічний факультет, навчальний корпус №3	Бесіди: «Навчання – основне завдання кожного студента»	Наставник	виконано
2. Спортивна робота				
I семестр	Спортивна база НУБіП України	Участь студентів групи у спартакіаді НУБіП України	Наставник староста групи, актив	виконано
I семестр	Спортивна база НУБіП України	Участь студентів групи ПО-1700/6 у спортивних секціях університету	Керівники спортивних секцій, наставник	виконано
3. Пропаганда здорового способу життя				
I семестр	Ботанічний сад НУБіП України	Екскурсія ботанічним садом НУБіП України «Збереження фауни і флори Ботанічного саду НУБіП України – запорука здоров'я киян»	Наставник	виконано
Листопад 2020 р.	Гуманітарно-педагогічний факультет, навчальний корпус №3	Виховна година за тематикою форум-театру: «Альтернатива шкідливим звичкам!»	Наставник	виконано
4. Профілактика девіантної поведінки				
Жовтень 2020 р.	Гуманітарно-педагогічний факультет, навчальний корпус №3	Заочна подорож по Києву	Наставник	виконано
Лютий 2021 р.	Гуманітарно-педагогічний факультет, навчальний корпус №3	Проведення творчого вечора читання художньої літератури (повість М. Булакова «Морфій», Еріх Марія Ремарк «Три товариші», Б. Польовий «Повість про справжню людину»)	Наставник	виконано
5. Виховна робота з проживаючими у гуртожитках				
5.1 Контроль за поселенням та виселенням студентів				

Упродовж року	Навчальний корпус №3, гуртожиток	Консультавання студентів щодо рейтингу на поселення у гуртожиток НУБіП України	Деканат факультету, наставник староста	виконано
5.2 Контроль за проживанням студентів				
Упродовж року	Гуртожиток	Проведення перевірки санітарного стану кімнат в гуртожитках, де проживають студенти	Наставник	виконано
6. Розвиток студентського самоврядування та лідерських якостей студентів				
6 лютого 2021 р.	Гуманітарно-педагогічний факультет, навчальний корпус №5	Виховна година «Морально-етичне становлення молоді – основне завдання ЗВО»	Наставник	виконано
13 березня 2021 р.	Гуманітарно-педагогічний факультет, навчальний корпус №3	Бесіда на тему: «Діяльний, ініціативний, далекоглядний студент – майбутній лідер освітньої сфери»	Наставник	виконано
7. Організаційна робота				
Упродовж року	Гуманітарно-педагогічний факультет, навчальний корпус №3, гуртожиток	Бесіди зі студентами групи за результатами проміжної та підсумкової атестації	Наставник	виконано (у т.ч. онлайн-бесіди за допомогою Zoom)
I семестр	Гуманітарно-педагогічний факультет, навчальний корпус №3, гуртожиток, територія НУБіП України	Проведення заходів щодо прибирання та впорядкування території. Участь студентів у роботі студентських трудових загонів	Наставник	виконано
I семестр	Гуманітарно-педагогічний факультет, кафедра педагогіки, навчальний корпус №3	Участь в організації та проведенні Днів відкритих дверей	Наставник	виконано
Упродовж року		Участь у різних видах волонтерської діяльності	Наставник	виконано

8. Профорієнтаційна робота

Упродовж року

Школи та коледжі усіх областей України

Озброїти студентів матеріалами для проведення профорієнтаційної роботи у школах, випускниками яких вони є.

Наставник

виконано

25.05.2020

Платформа Zoom

Створити умови для проведення такої роботи. Онлайн-консультування щодо умов подачі документів та правил вступу до магістратури

Наставник

виконано

Наставник

МІБ